

T.C.
GAZIANTEP ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
İLKÖĞRETİM ANABİLİM DALI

**ORTAOKUL MATEMATİK ÖĞRETMENLERİNİN DERS KİTABI
DIŞINDA KAYNAK KULLANIMLARI ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

MAHMUT DAPGIN

GAZIANTEP
ŞUBAT 2015

T.C.
GAZIANTEP ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
İLKÖĞRETİM ANABİLİM DALI

**ORTAOKUL MATEMATİK ÖĞRETMENLERİNİN DERS KİTABI
DIŞINDA KAYNAK KULLANIMLARI ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

MAHMUT DAPGIN

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Mehmet Fatih ÖZMANTAR

GAZIANTEP
ŞUBAT 2015

T.C.
GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
İLKÖĞRETİM ANABİLİM DALI

**ORTAOKUL MATEMATİK ÖĞRETMENLERİNİN DERS KİTABI
DIŞINDA KAYNAK KULLANIMLARI ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA**

MAHMUT DAPGIN

Tez Savunma Tarihi: 16.02.2015
Eğitim Bilimleri Enstitü Onayı:

Doç. Dr. Mehmet Fatih ÖZMANTAR
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü

Bu tezin yüksek lisans tezi olarak gerekli şartları sağladığını onaylarım.

Doç. Dr. Mehmet Fatih ÖZMANTAR
Enstitü ABD Başkanı

Bu tez tarafımda okunmuş, kapsamı ve niceliği açısından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Doç. Dr. Mehmet Fatih ÖZMANTAR
Tez Danışmanı

Bu tez tarafımızca okunmuş, kapsamı ve niceliği açısından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri :

İmzası

Doç. Dr. Mehmet Fatih ÖZMANTAR (Jüri Başkanı)

.....

Doç. Dr. Yusuf KOÇ

.....

Yrd. Doç. Dr. Kaan BÜYÜKİKİZ

.....

ÖZET

ORTAOKUL MATEMATİK ÖĞRETMENLERİNİN DERS KİTABI DIŞINDA KAYNAK KULLANIMLARI ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

DAPGIN, Mahmut
Yüksek Lisans Tezi, İlköğretim ABD
Tez Danışmanı: Doç. Dr. Mehmet Fatih ÖZMANTAR
Şubat, 2015 72 sayfa

Bu çalışmada, ortaokul matematik öğretmenlerinin ders kitabı ve ders kitabı dışında kaynak kullanımına ilişkin görüşlerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu çalışma toplam 100 ortaokul matematik öğretmeni üzerinde gerçekleştirilmiştir. Çalışmaya katılan öğretmenlere açık uçlu sorulardan oluşan bir anket uygulanmıştır. Anketten elde edilen veriler içerik analizi yaklaşımı ile incelenmiş ve her soru için kategoriler oluşturulmuştur. Yapılan incelemeler sonucunda öğretmenlerin büyük çoğunluğunun (% 80) ders kitabı dışında kaynak kullandığı belirlenmiştir. Öğretmenleri ders kitabı dışında kaynak kullanmaya iten başlıca sebepler arasında ders kitaplarının soru ve konu anlatımı bakımından yetersizliği özellikle ön plana çıkan bir bulgu olmuştur. Ayrıca, öğretmenler ders kitaplarını merkezi sınavlar için yetersiz gördüklerini, ders kitabı dışındaki kaynaklardan konu anlatımı ve soru çözümünde yararlandıklarını, öğrencilere ev ödevi verdiklerini ifade etmişlerdir. Elde edilen sonuçlardan hareketle, ortaokul matematik ders kitaplarının konu anlatımı ve soru bakımından zenginleştirilmesi, öğretmenlerin bu yöndeki ihtiyaçlarının karşılanmasına katkı sağlayacağı önerilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Ders kitabı, ortaokul matematik öğretmenleri, kaynak kitap kullanımı

ABSTRACT**A RESEARCH ON SECONDARY SCHOOL MATH TEACHERS' USE OF SOURCEBOOK BESIDES TEXTBOOK**

DAPGIN, Mahmut
Master's Thesis, Department of Primary Education
Supervisor: Assoc. Prof. Dr. Mehmet Fatih ÖZMANTAR
February, 2015 72 pages

This study aims to investigate the opinions of secondary school math teachers on textbook and using sourcebook except textbook. A hundred secondary school mathematics teachers participate in this research. A survey consists of open-ended questions was conducted for the participant teachers and all categories are included. Data obtained from the survey is observed with content analysis approach and categories are formed for each question. As a result of the research, it is concluded that most of the teachers (80%) use sourcebook other than the textbook. Among the main factors that oblige the teachers to use sourcebook besides the textbook, the inadequacy of the textbook in terms of teaching subjects and the exemplary questions particularly becomes a notable finding. Moreover, the teachers state that they find the textbook inadequate for central examinations they draw benefit from sourcebooks on teaching subjects and solving exemplary questions. In that regard, it is suggested that a betterment in quality of the math textbooks of the secondary school in terms of the subjects to teach and the exemplary questions, it is suggested that will contribute to cover the needs of the teachers in this aspect.

Keywords: Textbook, secondary school mathematics teachers, using of sourcebook,

ÖN SÖZ

Bu çalışmada ortaokul matematik öğretmenlerinin ders kitabı dışında kaynak kullanma durumları incelenmiştir. Araştırma giriş, literatür taraması, materyal ve yöntem, bulgular ve tartışma olmak üzere dört bölümden oluşmaktadır.

Araştırma yoğun bir süreçte gerçekleşti ve birçok kişinin katkısıyla tamamlandı. Öncelikle araştırmamın her aşamasında sabırla beni destekleyen, bilgi ve tecrübesiyle bana yol gösteren çok değerli hocam ve danışmanım Doç. Dr. Mehmet Fatih ÖZMANTAR'a teşekkürlerimi sunarım. Anket hazırlama sürecinde görüş ve önerilerini paylaşan Doç. Dr. Yusuf KOÇ'a, analiz sürecinde yardımlarını esirgemeyen Arş. Gör. Sevilay ÇIRAK'a ve tezin düzenlenmesinde yardımlarından dolayı Mesut AKPAÇ'a teşekkürlerimi sunarım. Çalışmaya katılan ortaokul matematik öğretmenlerine teşekkür ederim.

Son olarak hayatım boyunca yanımda olan, benden desteklerini ve yardımlarını esirgemeyen başta annem ve babam olmak üzere çok değerli aileme sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Mahmut DAPGIN

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa No</u>
ÖZET.....	i
ABSTRACT.....	ii
ÖN SÖZ.....	iii
İÇİNDEKİLER.....	iv
TABLOLARIN LİSTESİ.....	vi
KISALTMALAR.....	viii
1. GİRİŞ.....	1
1.1. PROBLEM DURUMU	1
1.2. ARAŞTIRMANIN AMACI	2
1.3. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ.....	3
1.4. ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI	3
2. LİTERATÜR TARAMASI	4
2.1. Ders Kitabı	4
2.2. Öğrenci Çalışma Kitabı.....	6
2.3. Öğretmen Kılavuz Kitabı	6
2.4. Matematik Öğretimi Bakımından Ders Kitapları	7
2.5. Ders Kitaplarının Kullanımıyla İlgili Araştırmalar.....	7
3. MATERYAL VE YÖNTEM	16
3.1. Araştırmanın Doğası	16
3.2. Katılımcılar	17
3.2.1. Katılımcıların Kişisel Bilgileri	17
3.3. Veri Toplama Aracının Geliştirilme Süreci.....	21
3.4. Veri Analiz Süreci	22

3.4.1. Veri Analizinde Kullanılan Kategoriler	23
4. BULGULAR VE TARTIŞMA	30
4.1. BULGULAR	30
4.1.1. Öğretmenlerin Kişisel Bilgileri	30
4.1.2. Ders Kitabı Dışında Kaynak Kullanan Öğretmenlerin Görüşlerinin İncelenmesi	32
4.1.3. Ders Kitabı Dışında Kaynak Kullanmayan Öğretmenlerin Görüşlerinin İncelenmesi	45
4.2. TARTIŞMA	52
4.2.1. Ders Kitabı Dışında Kaynak Kullanan Öğretmenler	52
4.2.2. Ders Kitabı Dışında Kaynak Kullanmayan Öğretmenler	57
SONUÇ VE ÖNERİLER	61
SONUÇLAR.....	61
ÖNERİLER.....	63
KAYNAKLAR.....	65
EKLER.....	68
ÖZGEÇMİŞ/VITAE.....	72

TABLOLAR LİSTESİ

	<u>Sayfa No</u>
Tablo 3.1. Öğretmenlerin Mezun Oldukları Bölümler.....	17
Tablo 3.2. Öğretmenlerin Mezun Oldukları Fakülteler.....	18
Tablo 3.3. Öğretmenlerin Mezun Oldukları Üniversiteler.....	19
Tablo 3.4. Öğretmenlerin Çalıştıkları Süreler.....	20
Tablo 3.5. Öğretmenlerin Derse Girdikleri Sınıf Düzeyleri.....	20
Tablo 3.6. Öğretmenlerin Kaynak Kullanımına Karar Verme Durumlarındaki Cevaplarına Göre Ortaya Çıkan Kategori ve Örnekler.....	24
Tablo 3.7. Öğretmenlerin Kaynak Kullanma Nedenlerindeki İfadelerine Göre Ortaya Çıkan Kategori ve Örnek Cevaplar.....	24
Tablo 3.8. Öğretmenlerin Kullandıkları Kaynakları Öğrencilerin de Kullanma Durumlarına Göre Ortaya Çıkan Kategori ve Örnek Cevaplar.....	25
Tablo 3.9. Öğretmenlerin Kullandıkları Kaynaklar İle Ders Kitaplarında Gidermeye Çalıştıkları Eksikliklere Göre Ortaya Çıkan Kategori ve Örnek Cevaplar.....	25
Tablo 3.10. Öğretmenlerin Matematik Öğretiminde Kaynaklardan Yararlanma Durumlarına Göre Ortaya Çıkan Kategori ve Örnek Cevaplar.....	26
Tablo 3.11. Öğretmenlerin Kaynak Kullanmama Sebeplerine Göre Ortaya Çıkan Kategori ve Örnekleri.....	27
Tablo 3.12. Öğretmenlerin Matematik Öğretiminde Ders Kitabından Faydalanma Şekillerine Göre Ortaya Çıkan Kategori ve Örnek Cevaplar.....	27
Tablo 3.13. Öğretmenlerin Öğrencilere Kaynak Önerme Durumlarına Göre Ortaya Çıkan Kod, Kategori ve Örnek Cevaplar.....	28
Tablo 3.14. Ders Kitaplarının Güçlü Yönleri İle İlgili Öğretmenlerin İfadelerine Göre Ortaya Çıkan Kategori ve Örnek Cevaplar.....	28
Tablo 3.15. Ders Kitaplarının Zayıf Yönleri İle İlgili Öğretmenlerin İfadelerine Göre Ortaya Çıkan Kategori ve Örnek Cevaplar.....	29
Tablo 3.16. Öğretmenlerin Ders ve Çalışma Kitabının Matematik Öğretimi İçin Yeterli Olup Olmadığına Dair Görüşlerine Göre Ortaya Çıkan Kategori ve Örnek Cevaplar.....	30
Tablo 4.1. Öğretmenlerin Mezun Oldukları Bölümler.....	30

	<u>Sayfa No</u>
Tablo4.2. Öğretmenlerin Mezun oldukları Fakülteler.....	31
Tablo 4.3. Öğretmenlerin Çalıştıkları Süreler.....	31
Tablo 4.4. Öğretmenlerin Derse Girdikleri Sınıf Düzeyleri.....	32
Tablo 4.5. Öğretmenlerin Kullandıkları Kaynaklar.....	33
Tablo 4.6. Öğretmenlerin Kaynak Kullanımına Karar Verme Durumları.....	34
Tablo 4.7. Öğretmenlerin Kaynak Kullanma Nedenleri.....	37
Tablo 4.8. Öğretmenlerin Kullandığı Kaynakların Öğrencilerin Kullanma Durumları.....	40
Tablo 4.9. Öğretmenlerin Kullandıkları Kaynaklar İle Ders Kitabında Gidermeye Çalıştıkları Eksiklikler.....	42
Tablo 4.10. Öğretmenlerin Matematik Öğretiminde Kaynaklardan Yararlanma Şekilleri.....	44
Tablo 4.11. Öğretmenlerin Kaynak Kullanmama Sebepleri.....	46
Tablo 4.12. Öğretmenlerin Matematik Öğretiminde Ders Kitaplarından Faydalanma Şekilleri.....	47
Tablo 4.13. Öğretmenlerin Öğrencilere Kaynak Önerme Durumları.....	48
Tablo 4.14. Öğretmenlere Göre Ders Kitaplarının Güçlü Yönleri.....	49
Tablo 4.15. Öğretmenlere Göre Ders Kitabının Zayıf Yönleri.....	50
Tablo 4.16. Öğretmenlerin Ders ve Çalışma Kitabının Matematik Öğretimi İçin Yeterli Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri.....	51

KISALTMALAR

- a.g.e. : adı geçen eser
Akt. : Aktaran
MEB : Milli Eğitim Bakanlığı
OKS : Ortaöğretim Kurumlar Sınavı
SBS : Seviye Belirleme Sınavı
vd. : ve diğerleri

BİRİNCİ BÖLÜM

1. GİRİŞ

Tezin bu bölümünde, problem durumu, araştırmanın amacı, araştırmanın önemi ve araştırmanın sınırlılıkları verilmiştir.

1.1. PROBLEM DURUMU

İnsanlık tarihi boyunca üzerinde en fazla düşünülen konu eğitim olmuştur. Çünkü eğitim, ilkel yaşam şeklinden sosyal yaşam biçimine kadar her toplumsal yapıda ilerlemenin ve hayata uyum sağlamanın anahtarı olmuştur (Akbaba ve Anlıak, 2007). Doğan'a (1997) göre günümüzde bilginin sürekli artması, iletişim imkanlarının fazlaşması ve teknolojinin yaygınlaşması eğitimden beklentileri değiştirmiştir (Akt.Bulut, 2013).

Eğitim ile ilgili birçok tanım yapılmıştır. Bunlar arasında sıklıkla referans verilen bir tanım Ertürk (1972) tarafından "Bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla kasıtlı olarak istendik değişme meydana getirme sürecidir" şeklinde yapılmıştır (Akt.Baykul, 2000). Buradan eğitim ile ilgili şu özellikler öne çıkmaktadır:

Eğitim, eğitilen kişide istenilen davranışı oluşturma işidir.

1. İnsan bir davranışı ancak yaşayarak kazanabilmektedir.
2. Eğitilende oluşturulacak davranış önceden saptanan eğitim amaçlarına uygun olmak zorundadır.
3. İnsanda davranışın oluşabilmesi, planlanmış bir eğitim sürecinden geçmesine bağlıdır (Başaran, 1991, Akt. Akbaba ve Anlıak, 2007).

Eğitimin planlı, amaçlı, kasıtlı başkalarının kontrolü altında yapılmasına öğretim denir (Kılıç ve Seven, 2007). Öğretimin yapılabilmesi için programa gereksinim duyulmaktadır. Bireye kazandırılması düşünülen davranışların nasıl kazandırılacağını ve bu davranışların kazandırılıp kazandırılmadığının nasıl kontrol edileceğini gösteren dokümana öğretim programı denir (Kılıç ve Seven, 2007).

Eğitim de esas olan davranış değişikliğinin sağlanabilmesi için strateji, yöntem ve tekniklerin doğru belirlenmesi gerekir. Öğretim araçları, kullanılması

gereken strateji, yöntem ve tekniklerin başarılı bir biçimde uygulanması için gereksinim duyulan materyallerdir. Okullarda öğretim programına göre hazırlanan ders kitapları en çok kullanılan materyallerdir (Kılıç ve Seven, 2007).

Öğrencilerin zorlandıkları bilinen derslerden birisi de matematik dersidir. Doğası gereği matematiksel kavramlar soyut niteliktedir. Çocukların gelişim düzeylerine göre matematiksel kavramların doğrudan kazanılması zordur (MEB, 2004).

Soyut kavramların kazanılmasının zor olması, matematiğin öğrencilere zor gelmesinin nedenlerinden birisidir. Baykul'a (2000) göre insanların, matematiği nasıl gördükleri ve ne olduğu konusundaki düşünceleri dört grupta toplanabilir. Bunlar;

1. Matematik, günlük yaşamdaki problemleri çözmede başvurulan sayma, hesaplama, ölçme ve çizmedir.
2. Matematik, bazı sembolleri kullanan bir dildir.
3. Matematik, insanda mantıklı düşünmeyi geliştiren mantıklı bir sistemdir.
4. Matematik, dünyayı anlamamızda ve yaşadığımız çevreyi geliştirmede başvurduğumuz bir yardımcıdır.

Matematiğin bu tanımları düşünüldüğünde, öğrencilerin matematiği daha kolay öğrenmeleri için matematiğin günlük hayatla ilişkisinin kurulmasının faydalı olacağı söylenebilir. Bu sayede öğrencilerin matematiği sevmeleri ve matematiği öğrenmeleri sağlanabilir. Bu durumu gerçekleştirebilmek için etkili ders araçlarına gereksinim duyulmaktadır. İyi hazırlanmış bir matematik ders kitabı bu durumların gerçekleşmesine ve öğrencilerin matematiği daha kolay öğrenmelerine katkı sağlayabilir. Bu yüzden matematik ders kitaplarının yeterlilik düzeyleri ve öğrenci gelişimine katkı seviyeleri son derece önemlidir.

1.2. ARAŞTIRMANIN AMACI

Bu çalışmanın amacı, ortaokul matematik öğretmenlerinin ders kitabı kullanımı ve ders kitabı dışında kaynak kullanımına ilişkin görüşlerini belirlemektir. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmaktadır.

1. Öğretmenler matematik derslerinde ders kitabı dışında kaynak kullanmaktadırlar mı?
2. Ders kitabı dışında kaynak kullanan öğretmenleri buna yönelten nedenler nelerdir?

3.Öğretmenler ders kitaplarından ve diğer kaynaklardan matematik öğretiminde nasıl faydalanmaktadırlar?

4. Öğretmenlere göre ders kitaplarının güçlü ve zayıf yönleri nelerdir?

1.3. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Ders kitapları öğretmen ve öğrenciler için ulaşılması en kolay öğretim materyalidir. Ders kitapları öğretmenler tarafından öğretimde kullanılan önemli araçlardan birisidir. Ders kitapları, öğretmenlerin dersi organize etmesine ve sürdürmesine katkı sağlar. Bu yüzden ders kitaplarına ilişkin öğretmenlerin görüşleri son derece önemlidir. Ayrıca ders kitaplarının en önemli kullanıcıları olan öğretmenlerin ders kitaplarında gördükleri güçlü ve zayıf yönlerinin belirlenmesi bu kaynakların daha etkin oluşturulmasına katkı sağlayacaktır. Dolayısıyla bu çalışma sonuçlarının ders kitaplarının geliştirilmesine ve bundan sonraki ders kitabı ile ilgili araştırmalara katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Literatürde ders kitabı ile ilgili birçok çalışma bulunmaktadır. Literatür tarama kısmında sunulacağı üzere, bu çalışmalar daha çok ders kitaplarının programa uygunluğu, görsel ve teknik açıdan incelenmesi ve eğitimdeki yeni yaklaşımlara göre incelenmesi üzerine odaklanmıştır. Ancak öğretmenlerin ders kitabı kullanımı ve ders kitabı dışında kaynak kullanımı durumlarının incelenmesi ile ilgili çalışmalar oldukça azdır. Bu yüzden araştırmanın bu yönde bir eksikliğin kapatılmasına katkıda bulunacağı düşünülmektedir.

1.4. ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI

1. Çalışmada elde edilen veriler, açık uçlu sorulardan oluşan anket ile sınırlıdır.
2. Çalışma 2012-2013 eğitim-öğretim yılı ile sınırlıdır.
3. Çalışma Gaziantep ilinde görevli 100 ortaokul matematik öğretmeni ile sınırlıdır.

İKİNCİ BÖLÜM

2. LİTERATÜR TARAMASI

Tezin bu bölümünde matematik ders kitaplarıyla ilgili yapılan çalışmalar aktarılacaktır. Öncelikle ders kitabı, çalışma kitabı ve öğretmen kılavuz kitapları hakkında tanımlamalar yapılacaktır. Ders kitaplarının matematik öğretimindeki yerine değinilerek bu alanda yapılan çalışmalar sunulacaktır.

2.1. Ders Kitabı

Yapılan araştırmalarda ders kitabı ile ilgili birçok tanım bulunmaktadır. TDK'ye göre ders kitabının iki tanımı yapılmıştır: Ders kitabı, bir dersin öğretimiyle ilişkili olarak hazırlanan ya da seçilen herhangi bir kitap veya belirli ölçülere göre incelendikten sonra belli bir okul, sınıf ve ders için öğretmen ve öğrencilere temel kaynak olarak salık verilen kitap olarak tanımlanmıştır (www.tdk.gov.tr). Ders kitabı, bir derste bilgilerin öğrenciye aktarımı sürecinde öğrencinin yaş ve bilgi düzeyine uygun, öğretim programları temel alınarak hazırlanan basılı eğitim aracıdır (Ceyhan ve Yiğit, 2005). Ders kitabı öğretimin önemli araçlarından biridir. Belki de en önemlisidir. Ders kitabı öğretimde, öğretimin gerçekleşmesini sağlayan bir araçtır (Binbaşıoğlu, 1995).

Öğrenmenin zamanında gerçekleşmesi, kalıcı olması ve öğrenme ortamının sağlıklı bir biçimde olması öğretim araçlarının kullanımına bağlıdır. Okullarda öğretim programına göre hazırlanmış ders kitapları en çok kullanılan öğretim materyalidir. Ders kitapları, öğretim sırasında, öğrencilerin neleri öğreneceği ve öğretmenlerin neleri öğreteceğini önemli oranda etkileyen bir kaynak olma özelliğini taşır ve aynı zamanda sınıf içi öğrenme-öğretme etkinliklerine yönelik kararlar üzerinde de önemli etkilere sahiptir (Kılıç ve Seven, 2007).

Ceyhan ve Yiğit'e (2004:19) göre ders kitaplarının avantajları ve dezavantajları bulunmaktadır. Bu avantajlardan bazıları aşağıda ifade edilmiştir.

1. Ders kitapları ekonomiktir; yani öğretimde kullanılan diğer araç gereçlere göre daha ucuza sağlanır.
2. Öğrenmeyi bireyselleştirir.

3. Öğretimi yapılandırır.
4. Ders kitapları diğer araçlarla birlikte kullanılabilir.
5. Belirli bir konuda herkesin anlayabileceği, örnekler ve ortak bilgi kaynağıdır.
6. Fazla miktarda bilgiyi etkili bir biçimde sunabilir.
7. Etkili bir ders kitabı, öğrencilerin derse ve konuya gütülenmesinde önemli rol oynar.

Ceyhan ve Yiğit'e göre (2005:21) ders kitaplarının bazı dezavantajları aşağıda belirtilmiştir.

1. İyi bir kitabın seçimi zordur ve zaman alır.
2. Kitap sınıfta tek kaynak olarak kullanılıyorsa, diğer görse-ışitsel araçların kullanımını ihmal edilir.
3. Sürekli olarak aynı kitabın takip edilmesi, bu alanda yazılan daha değerli diğer kitapların gözden kaçmasına sebep olabilir.
4. Kitaplar, bilgiyi ana hatlarıyla, yüzeysel ve tek yönlü sunarlar.
5. Kitaplar öğretimi kendi ekseninde koşullandırır.

İyi hazırlanmış bir ders kitabı hem öğretmen hem de öğrenci için faydalıdır (Binbaşıoğlu, 1995). İyi bir ders kitabının öğretmenlere sağladığı faydalar aşağıdaki gibi ifade edilebilir (Ceyhan ve Yiğit, 2005:20).

1. Öğretmenin belleğini yenilemesine, derse hazırlıklı girmesine ve kendine güven duymasına yardımcı olur.
2. Özellikle mesleğe yeni başlayan öğretmenler için iyi bir kitap, iyi bir yardımcıdır.
3. Ders kitabındaki araştırma soruları ve ödev konuları öğretmenin dersi genişletmesine yardımcı olur.
4. Öğretmenin öğretimde gücünü daha iyi kullanmasına ve dersi daha sistematik anlatmasına olanak verir.

Ders kitapları, öğrenme-öğretme sürecinin en çok kullanılan görsel ve vazgeçilmez aracıdır (Demirel, 2000). Dolayısıyla ders kitaplarının öğretim sürecinde en çok kullanılan ve vazgeçilmez materyal olduğunu ifade edebiliriz.

Binbaşıoğlu'na (1994:261-262) göre iyi bir ders kitabında bulunması gereken bazı özellikler aşağıda sıralanmıştır.

1. Ders kitabının düzenlenişi, öğrenmeyi sağlayacak biçimde olmalıdır.
2. Ders kitabı, eğitim amaçlarının gerçekleşmesine yardım etmelidir.
3. Ders kitabı, öğretim programına uygun olmalıdır.
4. İyi bir ders kitabı, doğru bilgi vermelidir.
5. Ders kitabı, yalnızca bilgi vermekle kalmamalı, öğrenciyi kendi kendine etkin kılacak önlemleri almalı, bu yoldan onları yaratıcı etkinliklere götürmelidir.

Ders kitaplarının avantajları, dezavantajları ve özellikleri düşünüldüğünde öğretimde hangi ders kitabının kullanılacağı son derece önemlidir. Ders kitapları öğrenciler için öğretimde en kolay ulaşılabilen kaynaktır. Bu yüzden ders kitapları öğrenci merkezli ve öğretim programının amacına uygun hazırlanmalıdır.

2.2. Öğrenci Çalışma Kitabı

Öğrenci çalışma kitabı: İlgili eğitim ve öğretim programlarında yer alan kazanım ve açıklamalar doğrultusunda, dersin öğrenilmesini kolaylaştıracak, öğrencilere yardımcı olacak çeşitli örnek, alıştırma, işlenen ünitelerle ilgili internet adresleri, okuma kaynakları ve diğer etkinlikleri kapsayan, yaprakları ayrı ayrı da kullanılabilen basılı/PDF formatında eser ile üniteleri görsel ve işitsel yönden destekleyen kaset, disket, CD gibi elektronik kayıt ortamlarını kapsayan seti ifade etmektedir (MEB,2012).

Her ders kitabının yanında bir de çalışma kitabının olması, ders kitabının daha kullanışlı olması konusunda fayda sağlar (Kılıç ve Seven, 2002). Çalışma kitapları öğrencilerin öğrendikleri konular ile ilgili uygulama yapmalarına imkân sağlamaktadır. Bu yüzden çalışma kitaplarının, ders kitapları kadar öğretim sürecinde önemli olduğunu söyleyebiliriz.

2.3. Öğretmen Kılavuz Kitabı

Öğretmen kılavuz kitabı :İlgili eğitim ve öğretim programlarında yer alan kazanım ve açıklamalar doğrultusunda ders kitabının daha etkili kullanımını sağlayacak çeşitli örnek, alıştırma, işlenen ünite, konu, tema, öğrenme alanlarıyla ilgili internet adresleri, okuma kaynakları ve diğer etkinlikleri kapsayan, öğretmenlerin yararlanması için hazırlanan basılı/PDF formatında eseri belirtmektedir (MEB, 2012).

Öğretmen kılavuzu, öğretmenin ders dışındaki hazırlıklarını düzenlemesi için oluşturulmuş genel tavsiyeler, uygulama şekilleri, yöntem önerileri ve problem çözümlerinden oluşur. İyi hazırlanan bir öğretmen kılavuzu sayesinde öğretmenin başka kaynaklara gitmesine ihtiyaç kalmaz (Ceyhan ve Yiğit, 2005).

Öğretmen kılavuz kitabı, öğretmene dersi nasıl işleyeceği konusunda hazır bilgiler vermektedir (Demirel ve vd., 2002). Öğretmen kılavuz kitapları, öğretmenin derse iyi bir hazırlık yapmasına ve dersin işlenişinde daha planlı olmasına yardımcı olur (Kılıç ve Seven, 2002). Kılavuz kitapların, öğretmenlere dersi planlamada ve yürütmeye kolaylık sağladığını ifade edebiliriz. Öğretmen kılavuz kitapları, öğretmenler için ders içinde rehber vazifesi görmektedir.

2.4. Matematik Öğretimi Bakımından Ders Kitapları

Matematiği öğrenmek; temel kavram ve becerilerin kazanılmasının yanı sıra matematikle ilgili düşünmeyi, genel problem çözme stratejilerini kavramayı ve matematiğin gerçek yaşamda önemli bir araç olduğunu takdir etmeyi de içermektedir (MEB,2009).

Öğrenciler matematiği öğrenmek için eğitim araçlarına gereksinim duymaktadırlar. Eğitim aracı, örgün ve yaygın eğitim kurumlarında kullanılacak ders kitabı, öğrenci çalışma kitabı, öğretmen kılavuz kitabı ile öğretmen ve öğrencilere kaynak ve yardımcı olacak basılı ve elektronik ortamdaki eğitim materyalini, millî eğitimin genel amaçlarının gerçekleşmesine yararlı olacak diğer eserleri ifade etmektedir (MEB, 2012). Öğretim programına göre hazırlanan ders kitaplarının okullarda en fazla kullanılan ders aracı olduğu belirtilmektedir (Kılıç ve Seven, 2007).

Teknolojik gelişmelerdeki yeniliklere rağmen günümüzde ders kitaplarının matematik öğretimi açısından hala en etkili eğitim aracı olduğu söylenebilir. Bunun en önemli nedeni ders kitaplarının öğretim programının bütün öğelerini içermeye özelliğine sahip olmasıdır (Kılıç ve Seven, 2007). Bu yüzden ders kitaplarının matematik öğretimi için yeterlilik düzeyi önemlidir. Dolayısıyla araştırmacılar matematik ders kitaplarıyla ilgili çalışmalara yönelmişlerdir. Aşağıda bu konuda yapılan çalışmalar üzerinde durulacaktır.

2.5. Ders Kitaplarının Kullanımıyla İlgili Araştırmalar

Bu kısımda literatür taraması yoluyla, tezin konusu ile ilgili çalışmaların özeti sunulacaktır. İlköğretim (ilkokul ve ortaokul) düzeyindeki çalışmaların yanı sıra lise

düzeyindeki çalışmalar da dikkate alınmıştır. Çalışmalar yıl sırasına göre düzenlenmiştir.

Altun ve arkadaşları(2004) “Lise Matematik Ders Kitaplarının Kullanım Şekli ve Sıklığı Üzerine Bir çalışma” başlıklı çalışmada liselerde matematik ders kitaplarının kullanım şekli ve sıklığının öğretmenler ve öğrencilerin görüşlerine bağlı kalarak incelemişlerdir. Araştırma Bursa ili merkez ilçelerindeki liselerde çalışan bütün matematik öğretmenleri ile Uludağ üniversitesi Eğitim Fakültesi sınıf öğretmenliği birinci sınıf öğrencileri ile yapılmıştır. Çalışmaya toplam 71 bay 56 bayan olmak üzere 127 öğretmen ve 160 öğrenci katılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre öğretmenlerin çoğunluğunun ek kaynaklara ihtiyaç duydukları, öğretmenlerin bir kısmının ise ders kitabını kullanmadığı ve öğrencilere önermediği ortaya çıkmıştır.

Çalışmaya katılan öğretmenlerin çoğunluğu, ders kitaplarının konuları ele alış şeklini beğendiklerini belirtmekle birlikte ÖSYS'nin soru kapsamının ve yapısının ders kitaplarına uygun bulmadıklarını ifade etmişlerdir. Ayrıca öğretmenlere göre öğrenciler ders kitabı yerine test kitaplarına yönelmektedirler ve kavram ve teorem bilgisi yerine kısa yol ezberlerini tercih etmektedirler. Çalışmaya göre ders kitabının kullanımı gitgide azalmakta ve ders kitaplarının yerini test kitapları almaktadır.

Dane ve arkadaşları(2004) yaptıkları “ İlköğretim 7.sınıf matematik ders kitaplarının değerlendirilmesi” adlı çalışmada ilköğretim 7.sınıf matematik ders kitaplarının öğretmen ve öğretmen adayları tarafından incelenmesini amaçlamışlardır. Araştırmanın evrenini Erzincan ilindeki ilköğretim okullarında matematik dersi veren öğretmenler ile ilköğretim matematik eğitimi anabilim dalındaki öğretmen adayları oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemi iki gruptan oluşmaktadır. Araştırmanın 1. grubunu 2002-2003 öğretim yılında Atatürk üniversitesi Erzincan Eğitim Fakültesi ilköğretim matematik eğitimi 4. Sınıf öğrencileri, ikinci grubu ise Erzincan ilindeki on dört farklı ilköğretim okulunda görev yapan matematik öğretmenleri oluşturmaktadır. Araştırmada betimsel yöntem kullanılmış olup verilerin analizinde univariate varyans analizi kullanılmıştır. Araştırmada ölçme aracı olarak Duman, Karakaya, Çakmak, Eray ve Özkan(2001) tarafından hazırlanan ölçek kullanılmış ve bu ölçekte yapılan bazı değişiklikler ile ders kitapları değerlendirilmiştir. Araştırma sonucunda kitaplarda kullanılan resim, kâğıt türü, grafik, Tablo ve şekillerin dünya standartlarına ulaşmadığı ortaya çıkmış;

içerik yönünden ise kitapların çok sade kaldığı belirlenmiştir. Ayrıca ders kitaplarının öğretim strateji, yöntem ve teknikler bakımından yetersiz kaldığı ve sadece sunuş yöntemi içerdiği sonuçlarına ulaşılmıştır.

Şahin ve Turanlı'nın (2005) yaptıkları "Liselerde Okutulmakta Olan Lise I. Sınıf Matematik Kitaplarının Değerlendirilmesi" adlı çalışmasında matematik dersi kitaplarının lise 1. sınıflardaki öğrencilerin öğrenmeyi sağlamadaki ve öğrencileri ÖSS'ye hazırlamadaki katkıları yönünden öğretmen ve öğrenci görüşlerini belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırma betimsel bir araştırma olup, lise 1.sınıf matematik ders kitaplarının değerlendirilmesinde kullanılmak amacıyla literatür taramasıyla belirlenmiş olan anketler çeşitli uzmanlardan alınan görüşlere dayanılarak 60 maddelik öğretmen değerlendirme anketi ve 31 maddelik öğrenci değerlendirme anketi hazırlanmıştır. Araştırmada veri toplama türlerinden anket kullanılmış olup, araştırma verilerinin çözümlenmesinde yüzde ve frekanstan yararlanılmıştır. Araştırma için İstanbul ili içinde rastgele seçilen 9 lisede 48 matematik öğretmeni 101 lise 1.sınıf öğrencisine anket uygulanmıştır. Araştırma neticesinde öğrenciler tarafından ders kitaplarının genelde yetersiz olduğuna, taşımaya elverişli olmadığına, ÖSS'ye hazırlama açısından yetersiz bulunduğu görülmüştür. Ayrıca öğretmenlerin yarıdan fazlasının ders kitaplarını değil diğer kitapları kullandıkları ve ders kitaplarının öğretmenlerin beklentilerini karşılayamadığı sonucuna ulaşılmıştır. Ancak öğretmenler kitaplardaki testleri ÖSS'ye hazırlamak anlamında yeterli görmüşlerdir. Öğrenciler ise ders kitaplarını çözümlü örnekler, soru çeşidi ve çokluğu açısından yetersiz bulmuşlardır. Ayrıca genç öğretmenlerin diğer kitaplara daha çok yöneldikleri, tecrübeli öğretmenlerin ise MEB kitaplarıyla yetindikleri araştırma sonucu ortaya çıkan dikkat çekici noktalardan birisidir.

Karakelleoğlu (2007) yaptığı "İlköğretim 4.sınıf Matematik Ders Kitaplarına İlişkin Öğretmen, Öğrenci ve Uzman Görüşleri" başlıklı çalışmasında ilköğretim 4.sınıf matematik ders kitaplarını öğretmen, öğrenci ve uzman görüşlerine bağlı olarak değerlendirmeyi aynı zamanda kitaplar için bir durum tespiti yapmayı ve uzmanlara yardımcı bir değerlendirme ölçeği geliştirmeyi amaçlamıştır. Çalışma betimsel bir araştırmadır. Bu araştırmanın evrenini Tekirdağ ili merkez ve Barbaros ilçesinde bulunan ilköğretim okullarında görevli sınıf öğretmenleri ve bu okullarda okuyan 4.sınıf öğrencileri ile Tekirdağ Milli Eğitim Müdürlüğü Teftiş Kurulu Başkanlığında çalışan ilköğretim müfettişleri oluşturmaktadır. Çalışmanın

örneklemini ise Tekirdağ ilindeki 20 ilköğretim okulunda görevli 46 öğretmen ile bu okullardan tarafsız olarak seçilen 12 okulda okuyan 310 dördüncü sınıf öğrencisi ve Tekirdağ MEM Teftiş Kurulu Başkanlığında görevli 10 ilköğretim müfettişi oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak öğretmenler ve öğrencilere anket uygulanmış, uzmanlarla görüşme yapılmıştır. Anketlerden elde edilen verilerin frekans ve yüzde değerleri hesaplanmış, görüşmeden elde edilen verilerin ise betimsel olarak analizi yapılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre öğretmenler derslerde en çok ders kitabını kullandıklarını belirtmişlerdir. Aynı zamanda öğretmenler kılavuz kitap ile ilgili olumlu görüşler ifade etmişlerdir. Öğrencilere göre ders kitaplarında problem çözme ve sonuç çıkarma etkinliklerine yer verilmesi, problemlerin öğrenci seviyesine uygun düzenlenmesi ve çalışmaların öğrencilerin günlük yaşantıları, çevre ve ihtiyaçları ile ilgili olması konularında sorunlar bulunmaktadır. Diğer yandan öğrenciler matematik ders kitabındaki görsel düzen ile ilgili eksikliklerin büyük oranda giderildiğini belirtmişlerdir. Uzmanlar ise derslerde yaparak–yaşayarak öğrenmeyi sağlayacak etkinliklere daha fazla önem verilmesini, öğretimin araçlarla desteklenmesini ifade etmişlerdir. Aynı zamanda uzmanların tümü ders kitaplarının hazırlanma sürecinde kendi görüşlerine başvurulmadığını belirtmişlerdir.

Işık (2008) yaptığı “ilköğretim ikinci kademesinde matematik öğretmenlerinin matematik ders kitabı kullanımını etkileyen etmenler ve beklentileri” adlı çalışmada ilköğretim ikinci kademe görevli matematik öğretmenlerinin matematik ders kitaplarını kullanma düzeyini, sıklığını, ders kitabını kullanmalarını etkileyen faktörleri ve ders kitabından beklentilerini belirlemeyi amaç edinmiştir. Bu çalışmada 2005-2006 eğitim-öğretim yılında Erzurum il merkezinde görev yapan 93 matematik öğretmenine veri toplama aracı olarak çalışmacının hazırladığı anket uygulanmıştır. Çalışmada tarama yöntemi kullanılmış olup verilerin analizinde yüzde ve frekans kullanılmıştır. Çalışma sonucunda matematik ders kitaplarının ders esnasında öğretmenler tarafından her zaman kullanılmadığı, ders sırasında matematik ders kitabı kullanım sürelerinin oldukça kısa olduğu ve daha önceki senelere göre matematik ders kitabının kullanım süresinde bir azalma ortaya çıkmıştır. Öğretmenlerin öğrencileri ders kitabı kullanımına yönelttikleri görülmektedir. Öğretmenlerin ders kitabı kullanma amaçları arasında konu veya ünite sonundaki sorularını öğrencilerin çözmelerini istemeleri ve özellikle öğrencilere ödev vermek yer almaktadır. Diğer yandan öğretmenlerin ders kitabı

kullanmama nedenleri arasında ders kitabındaki soruların OKS (Orta Öğretim Kurumlar Sınavı) sistemine uymaması, ders kitaplarındaki alıştırmalar ve problemlerin yetersizliği yer almaktadır. Diğer dikkat çekici bir nokta ise çalışmaya göre ders kitaplarının yerini test kitaplarının aldığı görülmektedir.

Gün(2009) yaptığı “Ortaöğretim 9.sınıf Matematik Ders Kitabına İlişkin Öğretmen ve Öğrenci Görüşleri” adlı çalışmada liselerin dokuzuncu sınıflarında matematik ders kitabına ilişkin öğretmen ve öğrenci görüşlerini belirlemeye çalışmıştır. Araştırmanın çalışma evrenini Aydın il merkezindeki toplam 19 lisede görev yapan matematik öğretmenleri ve bu okullarda öğrenimini sürdüren dokuzuncu sınıf öğrencileri oluşturmuştur. Araştırmada nitel ve nicel araştırma yöntemleri birlikte kullanılarak sayısal veriler sözel veriler ile desteklenmiştir. Araştırma betimsel bir çalışma olup araştırmada tarama yöntemi ve nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Araştırmada veriler, dokuzuncu sınıf matematik ders kitabına ilişkin öğretmen ve öğrenci görüşleri hazırlanan anket ve görüşme formu ile elde edilmiştir. Bu araştırmada nicel ve nitel veri toplama yöntemleri birlikte kullanıldığından örneklem seçimi iki farklı şekilde yapılmıştır. Nicel veriler için örneklemi Aydın il merkezinde belirlenen liselerde görev yapan 55 matematik öğretmeni ve bu okullarda öğrenim gören 776 dokuzuncu sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. Bu katılımcılara hazırlanan öğretmen ve öğrenci anketi uygulanmıştır. Nitel veriler için örneklemi, Aydın il merkezinde belirlenen dokuz lisenin her birinden birer matematik öğretmeni ve bu okullarda öğrenim gören bir kız, bir erkek olmak üzere ikişer dokuzuncu sınıf öğrencisi olmak üzere toplam dokuz öğretmen ve on sekiz öğrenci oluşturmaktadır. Bu katılımcılara ise öğretmen görüşme formu ve öğrenci görüşme formu uygulanmıştır. Burada birden çok veri toplama aracının sağladığı avantajlar ile farklı yollarla elde edilen verilerin tutarlılığı değerlendirilebilmiş ve veri toplama aracının biriyle elde edilemeyen bilginin diğerinden elde edilebilmiştir.

Araştırma sonuçlarına göre öğretmen ve öğrenciler matematik ders kitabında verilen etkinliklerin, öğrencilerin konuyu kavramalarını kolaylaştırdığını ifade etmişlerdir. Öğretmenlere göre matematik ders kitabındaki etkinlikler yeterli olduğu halde, öğrencilere göre bazı konular için etkinlikler yeterli değildir. Ayrıca öğretmen ve öğrenciler ders kitabında her konu için yeterince örnek bulunmadığını ifade etmişlerdir. Öğretmenlere göre matematik ders kitabında konu içinde formüller verilmeden önce yeterli açıklamaların yapıldığı, öğrencilere göre ise açıklamaların yetersiz olduğu ortaya çıkmaktadır. Öğretmenler dokuzuncu sınıf kitabının öğretim

programı ile paralel olduğunu belirtmiş ancak bazı eksikliklerin olduğunu ifade etmişlerdir. Ayrıca matematik ders kitabı içeriğinin her okulun öğrenci düzeyine uygun olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Diğer yandan alıştırmalar ve soruların yeterli olmadığı ve soru sayısı ve çeşidinin artırılması istenmektedir. Diğer bir sonuç ise öğretmenlere göre ders kitabı üniversite giriş sınavlarına hazırlık ve konuyu kavratmak için yeterli görülmemektedir. Öğretmenlerin ders kitabını her zaman değil ara sıra kullandığı ortaya çıkmış olup öğretmenler ders kitaplarını öncelikli olarak soru çözmek ve öğrencilere ödev vermek için kullanmaktadırlar.

Çakır(2009) “İlköğretim 5.Sınıf Matematik Ders Kitaplarının Öğretmen ve Öğrenci Görüşleri Doğrultusunda Değerlendirilmesi” başlıklı araştırmasında 2007-2008 öğretim yılında Adana ili genelinde okutulan ilköğretim 5.sınıf matematik ders kitabı ve ders kitabına yardımcı materyallerin(öğrenci çalışma kitabı, öğretmen kılavuz kitabı), teknik-tasarım düzenleme, içerik, dil ve anlatım ile ölçme-değerlendirme özellikleri açısından öğretmen-öğrenci görüşleri bakımından incelenmesini amaçlamıştır. Bu çalışmada tarama modeli kullanılmış olup verileri toplamak amacıyla araştırmacı tarafından hazırlanan öğrenci ve öğretmen anket formları kullanılmıştır. Anketler Adana ili merkez ilçeleri olan Seyhan ve Yüreğir ilçelerinde yer alan 31 ilköğretim okulunda 135 sınıf öğretmeni ve 560 öğrenciye uygulanmıştır. Araştırmaya katılan öğretmen ve öğrencilerin ders kitabı hakkındaki görüşlerine ilişkin frekans, yüzde ve aritmetik ortalama değerleri hesaplanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre öğretmen ve öğrencilerin ders kitabını genel olarak teknik, tasarım ve düzenleme özellikleri açısından yeterli, fakat içerik, dil-anlatım ve ölçme değerlendirme özellikleri bakımından kısmen yetersiz buldukları ortaya çıkmıştır. Aynı zamanda ortaya çıkan diğer sonuçlara göre öğretmen ve öğrencilerin ders kitabını yetersiz buldukları ve bireysel çalışmalara imkân verecek şekilde geniş konu anlatımlarına, bol örnek ve alıştırmalara yer veren matematik ders kitaplarına sahip olmak istedikleri görülmüştür.

Sefa (2009) yaptığı “7.sınıf İlköğretim Matematik Ders Kitabının Görsel, Duyuşsal ve Akademik Yönden İncelenmesi” başlıklı çalışması tarama modelinde bir araştırma olup veri toplama aracı olarak Likert tipinde ölçek kullanılmıştır. Araştırmada Konya ilinde çalışan ve 7.sınıf matematik dersine giren öğretmenlerden gelişigüzel seçilen 70 matematik öğretmeni bilgi toplama grubu olarak seçilmiştir. Elde edilen veriler betimsel istatistik ve t testi kullanılarak değerlendirilmiştir.

Araştırma sonucunda ilköğretim 7.sınıf matematik ders kitabı, araştırmaya katılan öğretmenler tarafından görsel, duyuşsal ve akademik yönden yeterli bulunmamıştır.

Arslan ve Özpınar (2009) yaptıkları “Yeni İlköğretim 6.sınıf Matematik Ders Kitaplarının Öğretim Programına Uygunluğunun İncelenmesi” adlı çalışmada ders kitaplarının 2005 yılında yürürlüğe giren ilköğretim matematik programının genel ilkeleriyle ne derecede uyduğu ve programın genel yaklaşımını ne derecede benimsediğinin incelenmesini amaçlamışlardır. Bu çalışmada betimleyici araştırma yöntemlerinden özel durum çalışması kullanılmıştır. Çalışmada matematik öğretim programının yansıttığı değişikliklere göre bir çizelge hazırlanmış ve bu çizelgeye göre Doğu Karadeniz Bölgesi’nde okutulan iki adet 6.sınıf matematik ders kitabı, çalışma kitabı ve öğretmen rehber kitabı analiz edilmiş ve farklı ilköğretim okulunda görevli dört matematik öğretmeni ile yarı-yapılandırılmış görüşmeler yapılmıştır.

Araştırma sonuçlarına göre ders kitaplarının öğrenme-öğretme sürecinde öğretim programının yeniliklerini genel olarak yansıtmaya çalıştığı, öğrencinin bilgiye ulaşmasında öğrenciye rehberlik ettiği ve öğrencinin keşfederek kendi bilgisini oluşturmasına olanak sağladığı sonucuna ulaşılmıştır. Diğer yandan kitaplarda yer alan etkinliklerin kolayca edinilebilecek araç-gereçler sayesinde öğrenciye bilgisini somutlaştırma imkânı tanıdığı fakat yeni teknolojilerden sadece hesap makinesine yer verildiği sonucuna ulaşılmıştır. Diğer yandan ders kitaplarının ölçme ve değerlendirme bakımından değerlendirilmesinde alternatif araç ve yöntemler kullanılmasına rağmen kitaplarda geleneksel yöntemin hâkimiyeti görülmektedir.

Uzunöz ve arkadaşları (2010) yaptıkları “İlköğretim Birinci Kademe Öğretmenlerinin Yeni Ders Kitapları Hakkındaki Görüşleri” adlı çalışmada ilköğretim birinci kademe görevli sınıf öğretmenlerinin yeni ders kitapları hakkındaki görüşlerini incelemeyi amaçlamışlardır. Araştırmanın evrenini İzmir ili Foça ve Karşıyaka ilçelerindeki bütün ilköğretim okulunda görev yapan sınıf öğretmenleridir. Araştırmanın örneklemini Foça ve Karşıyaka ilçelerindeki 11 ilköğretim okulu ve bu okullarda görev yapan 71 öğretmen oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak “Likert tipi öğretmen anketi” kullanılmıştır.

Araştırma sonuçlarına göre öğretmenlerin büyük çoğunluğuna göre ders kitaplarının öğrencide derse karşı ilgi uyandırmadığı, öğrencinin kendi kendine öğrenmesi için imkân tanımadığı, soyut bilginin az, ders kitaplarının zevksiz ve ilgi

çekici olmadığı görülmüştür. Aynı zamanda öğretmenler ders kitaplarının öğrencilerin düşünme becerilerini geliştirmediğini, bilgi düzeyini ölçen soruların yanında kavrama ve uygulamaya ilişkin sorulara sahip olmadığını belirtmişlerdir.

Aydın (2010) Zonguldak ilköğretim okullarında 8.sınıflarda okutulmakta olan matematik ders kitabına ilişkin öğretmen ve öğrenci görüşlerini belirlemek amacıyla “Sekizinci Sınıf Matematik Ders Kitabı Hakkında Öğretmen ve Öğrenci Görüşleri” adlı çalışmayı yapmıştır. Araştırmanın evrenini 2009-2010 eğitim-öğretim yılında Zonguldak ili ve Ereğli, Devrek, Çaycuma, Alaplı ve Gökçebeş ilçelerindeki ilköğretim okullarında görev yapan ilköğretim matematik öğretmenleri ile bu okullarda okuyan 8.sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Bu çalışma betimsel bir araştırmadır. Aynı zamanda bu çalışmada nitel ve nicel araştırma birlikte kullanıldığından örneklem iki farklı şekilde seçilmiştir. Nicel veriler için örnekleme Zonguldak ilinde 91 ilköğretim okulunda görevli 96 ilköğretim matematik öğretmeni ve bu okullarda öğrenim gören 1227 sekizinci sınıf öğrencisi belirtmektedir. Bu katılımcılara öğretmen anketi ve öğrenci anketi uygulanmıştır. Nitel veriler için örneklem ise Zonguldak ilinde 91 ilköğretim okulunda görev yapan 8 ilköğretim matematik öğretmeninden ve bu okullarda okuyan 7 öğrenciden meydana gelmektedir. Bu katılımcılara ise öğretmen görüşme formu ve öğrenci görüşme formu uygulanmıştır.

Verilerin analizi sonucunda öğretmen ve öğrencilere göre ders kitabının içerik, biçim, ölçme-değerlendirme ve kullanım durumlarının beğeni düzeyleri vasatın üzerinde çıkmıştır. Araştırma sonuçlarına göre öğretmenlerin ekseriyetinin ders kitabındaki çalışma yapraklarında yeterince alıştırmaya olmadığını, yeterince ölçme ve değerlendirme sorusu bulunmadığını düşündükleri ortaya çıkmaktadır. Yine araştırma sonucunda öğretmenlerin ders kitaplarını daha çok konu takibi yapmak, ders sırasında soru çözmek ve ödev vermek için kullandıkları görülmektedir. Diğer yandan öğretmenler, öğrencilerin sınavlara daha iyi hazırlanmaları için ve daha fazla soru çözmeleri için öğrencilerin test kitaplarını kullanmalarını istemektedirler.

Taşdemir (2011) yaptığı çalışmada ilköğretim birinci kademedeki okutulan matematik ders kitaplarının öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesini amaçlamıştır. Çalışma betimsel bir araştırma olup araştırmanın evrenini Bitlis ilindeki ilköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenleri oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise 2010-2011 eğitim-öğretim yılında Bitlis il merkezinde

seçilen 7 ilköğretim okulunda çalışan 87 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak öğretmenlere anket uygulanmış ve elde edilen veriler yüzde ve frekans değerleri hesaplanarak analiz edilmiştir.

Araştırma sonuçlarına göre öğretmenlerin ders kitaplarını genel olarak yeterli ve kısmen yeterli buldukları görülmüştür. Aynı zamanda öğretmenler ders kitapları dersin öğretim programını kapsayacak şekilde hazırlandığını, kazanımlara yeterince yer verildiğini, kitaptaki konu ve ünitelerin sınıf düzeyine uygun olduğunu belirtmişler ancak kavram ve teoremleri kısmen yeterli bulduklarını ifade etmişlerdir. Diğer yandan ders kitapları bilimsel düşünme yöntemi kullanımı, öğrencilerin derse etkin katılımı sağlaması, görsel teknolojik materyallerin kullanımı gibi bazı konularda öğretmenlere göre yetersiz görülmüştür.

Haser ve arkadaşları (2012) yaptıkları “Sınıf Öğretmenlerinin ve İlköğretim matematik öğretmenlerinin Yeni İlköğretim Matematik Dersi Programı Hakkındaki Görüşleri” başlıklı çalışmasında sınıf öğretmenlerinin ve ilköğretim matematik öğretmenlerinin yeni ilköğretim matematik dersi hakkındaki görüşlerini ayrıntılı olarak ortaya koymayı amaçlamıştır. Çalışma nitel bir araştırma olup veriler öğretmenlerle birebir görüşmeler ve görüşme sorularına verilen yazılı cevapların toplanmasıyla elde edilmiştir. Bu araştırmaya Çorum’a bağlı bir ilçede 17 devlet ilköğretim okulunda görevli 10 ilköğretim matematik öğretmeni ve 12 sınıf öğretmeni gönüllü olarak katılmıştır. Verilerin analizinde kodlama yöntemi kullanılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre bütün katılımcılar genel olarak yeni programın olumlu etkilerinden bahsetmişlerdir; fakat öğretmenlere programın önemli öğeleri detaylı olarak sorulduğunda, öğretmenlerin bir takım olumsuz cevaplar verdikleri görülmüştür. Ayrıca öğretmenler yeni program için kılavuz kitapları kendilerine yardımcı olma hususunda yetersiz olarak görmüşlerdir.

Yapılan araştırmalara göre ders kitapları şekil, içerik, kazanım ve yeterlilik gibi birçok açıdan incelenmiştir. Dolayısıyla araştırmaların sonuçlarına göre ders kitaplarının bazı ölçütlere sahip olması gerektiği görülmektedir. Bu ölçütler daha çok öğretmen ve öğrenci görüşlerine bağlanmaktadır. Dolayısıyla ders kitaplarının özellikle öğretmen görüşlerine göre incelenmesi, ders kitaplarının gelişimi açısından önem arz etmektedir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. MATERYAL VE YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın yöntemi, evreni ve örnekleme, veri toplama aracı ile elde edilen verilerin analizi hakkında bilgi verilmektedir. Çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılarak, öğretmenlerin ders kitaplarını kullanma durumlarının incelenmesi amaçlanmıştır.

3.1. Araştırmanın Doğası

Araştırmacılar için temel sorunlardan biri, araştırması için hangi yöntemin uygun olduğuna karar vermektir. Araştırma yöntemleri arasında seçim yapmak, neyi bulmayı istediğimize bağlıdır (Büyüköztürk ve vd., 2010). Nitel ya da nicel araştırmaları planlarken en temel başlangıç, araştırmak istenilen konudur ve amaca uygun yöntem tercih edilir (Büyüköztürk ve vd., 2010). Nitel araştırma; gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda bütüncül ve gerçekçi bir şekilde ortaya konması için nitel bir sürecin izlendiği araştırma olarak tanımlanabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Nitel araştırmanın en temel özelliği, araştırmacının üzerinde araştırma yapılan kişilerin bakış açılarına göre araştırılan olay, olgu, norm ve değerleri incelemeye çalışmasıdır (Ekiz, 2009).

Bu araştırmada ortaokul matematik öğretmenlerinin ders kitabı kullanma durumları ile ders kitabı dışında kaynak kullanma durumları incelenmiştir. Çalışmada matematik öğretmenlerinin görüşlerine göre, ders kitabı ve kaynak kullanma nedenleri detaylı olarak incelenmesi amaçlanmıştır. Ayrıca öğretmenlerin ders kitapları ile ilgili görüşlerinin ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Araştırmanın amacı ve incelenen olgulara göre çalışmanın nitel bir çalışma olduğunu söylenebilir. Çünkü nitel bir araştırma, öğretmenlerin ders kitabı ve kaynak kullanma durumlarının ve nedenlerinin detaylı olarak incelenebilmesine olanak sağlamaktadır.

3.2. Katılımcılar

Çalışmanın bu kısmında çalışmanın katılımcıları hakkında bilgi verilmektedir. Yıldırım ve Şimşek'e (2008) göre evrenin kesin sınırlarıyla belirlenmesi araştırmacının bütün sorunu çözmez, çünkü evren genel olarak bir araştırmacının ulaşamayacağı kadar büyüktür ve bu sorunu çözmek için bilim adamları “örneklem” kavramını bulmuşlardır. Çalışma evreninden, belirli kural ve şartlara göre seçilmiş olan ve seçildiği evreni temsil ettiği varsayılan küçük kümeyle örneklem denir (Ekiz, 2009).

Araştırmanın evrenini 2012-2013 eğitim-öğretim yılında Gaziantep ilinde Milli Eğitim Bakanlığında görevli ortaokul matematik öğretmenleri oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise 2012-2013 eğitim-öğretim yılında Gaziantep ilinde MEB'e bağlı ortaokullarda görevli 100 matematik öğretmeni oluşturmaktadır. Öğretmenlerin tamamen gönüllülük esasına dayalı olarak seçilmişlerdir. Katılımcılara çalışma hakkında bilgi verilmiş ve uygulanacak anket maddeleri tanıtıldıktan sonra çalışmaya katılmak isteyenlerden anket aracılığıyla veriler toplanmıştır. Araştırma için gerekli izinler alınmış olup izin yazısı Ek2.'de sunulmuştur.

3.2.1. Katılımcıların Kişisel Bilgileri

Bu kısımda araştırmaya katılan öğretmenlerin mezun oldukları bölümler, fakülteler, üniversiteler, deneyimleri ve dersine girdikleri sınıf düzeyleri hakkındaki bilgiler tablolar yardımıyla yüzde ve frekans değerleriyle sunulacaktır. Çalışmaya katılan öğretmenlerin mezun oldukları bölümler ve yüzdeleri aşağıda tablo 3.1' de verilmiştir.

Tablo 3.1. Öğretmenlerin mezun oldukları bölümler

Bölüm İsimleri	f	%
İlköğretim matematik	63	63
Matematik (fen edebiyat)	21	21
Matematik öğretmenliği	6	6
Matematik (eğitim enstitüsü)	6	6
Diğer	2	2
Cevapsız	2	2
Toplam	100	100

Tablo 3.1’de görüldüğü gibi çalışmaya katılan 100 öğretmenden 98’i mezun oldukları bölüm hakkında bilgi vermiştir. Öğretmenlerin 63’ü ilköğretim matematik öğretmenliği bölümünden, 21’i matematik bölümünden, 6’sı matematik öğretmenliği bölümünden, 6’sı eğitim enstitüsünden mezun olduğunu belirtmiştir.

Aşağıdaki tablo 3.2’de ise çalışmaya katılan öğretmenlerin mezun oldukları fakülte isimlerinin frekans ve yüzdeleri verilmiştir.

Tablo 3.2. Öğretmenlerin mezun oldukları fakülteler

Fakülte İsimleri	f	%
Eğitim	69	69
Fen Edebiyat	21	21
Eğitim Enstitüsü	6	6
Fen ve diğer	2	2
Cevapsız	2	2
Toplam	100	100

Tablo 3.2.’ye göre 98 öğretmenden 69’u eğitim fakültesinden, 21’i fen edebiyat fakültesinden ve 6’sı ise eğitim enstitüsünden mezun olduğunu ifade etmiştir. Çalışmaya katılan öğretmenlerin çoğunluğunun eğitim fakültesi ilköğretim matematik öğretmenliği bölümü mezunu olduğu görülmektedir.

Aşağıda tablo 3.3.'de araştırmaya katılan öğretmenlerin mezun oldukları üniversite isimlerinin frekansları ve yüzdeleri verilmiştir.

Tablo 3.3. Öğretmenlerin mezun oldukları üniversiteler

Üniversite İsimleri	f	%
Atatürk	12	12
Dicle	7	7
Gaziantep	6	6
Selçuk	6	6
Dokuz eylül	6	6
Erciyes	5	5
Afyon Kocatepe	4	4
Balıkesir	4	4
Gazi	4	4
Anadolu	4	4
Cumhuriyet	3	3
İstanbul	3	3
100. yıl	3	3
Osmangazi	3	3
İnönü	3	3
Niğde	2	2
Süleyman Demirel	2	2
Hacettepe	2	2
Karadeniz teknik	2	2
Harran	2	2
Celal Bayar	1	1
19 Mayıs	1	1
Erzincan	1	1
Çukurova	1	1
Abant İzzet Baysal	1	1
Eğitim Enstitüsü ve yurt dışı	7	7
Cevapsız	5	5
Toplam	100	100

Tablo 3.3'e göre öğretmenlerin 12'sinin Atatürk Üniversitesinden mezun olduğu görülmektedir. Diğer yandan öğretmenlerin 7'sinin eğitim enstitüsü(2 yıllık) ve yurt dışı mezunu olduğu görülmektedir. Aşağıda tablo 3.4 'de çalışmaya katılan öğretmenlerin görev yıllarının frekans ve yüzdelik oranı yıl aralığı dikkate alınarak verilmiştir.

Tablo 3.4. Öğretmenlerin Deneyimleri

Yıl Aralığı	f	%
1-3	9	9
4-6	23	23
7-9	22	22
10-12	16	16
13-15	12	12
16 ve üzeri	14	14
Cevapsız	4	4
Toplam	100	100

Yukarıda tabloya göre öğretmenlerin büyük çoğunluğunun 4-15 yıllık deneyime sahip oldukları görülmektedir. Öğretmenlerin 9'u 1-3 yıllık, 14'ünün ise 16 ve üzeri yıllık tecrübeye sahip oldukları görülmektedir. Son olarak aşağıda tablo 3.5.'de ise araştırmaya katılan öğretmenlerin derslerine girdikleri sınıf düzeylerinin frekans ve yüzdelik oranı verilmiştir.

Tablo 3.5. Öğretmenlerin derse girdikleri sınıf düzeyleri

Sınıf Düzeyi	Toplam
5.sınıf	50
6.sınıf	72
7.sınıf	77
8.sınıf	73
Toplam katılımcı	100

Tablo 3.5'te ise öğretmenlerin girdikleri sınıf düzeylerinin sayısı verilmiştir. Tabloya göre öğretmenlerin çoğunluğunun 6,7 ve 8. Sınıf düzeyinde derse girdikleri görülmektedir.

3.3. Veri Toplama Aracının Geliştirilme Süreci

Çalışmanın bu başlığında veri toplama aracı ve veri toplama aracının geliştirilme sürecinden bahsedilmektedir. Çalışmada öğretmenlerin ders kitabı ve ders kitabı dışında kaynak kullanma durumları ve nedenlerinin incelenmesi amacıyla öğretmenlere açık uçlu sorulardan oluşan anket uygulanmıştır. Anket araştırmacının doğrudan katılımı olmadan, kişisel olmayan ve doğrudan araştırılmak istenen kişilere sunulan bir takım sorulardan oluşan bir veri toplama aracıdır (Ekiz, 2009). Anket soruları, cevap seçeneklerinin belirgin olmasına göre açık uçlu sorular ve kapalı uçlu sorular olmak üzere iki kısımda incelenebilir (Büyüköztürk ve vd., 2010). Çalışmada öğretmenlerin düşüncelerini serbestçe ifade edebilmeleri için açık uçlu sorulardan oluşan anket kullanılmıştır. Açık uçlu sorular, araştırmacıya incelemek istediği olguyu esnek ve açık uçlu bir yaklaşımla inceleme imkânı ve araştırmacıya keşfetme ve elde edilen verilerden yola çıkarak kuram oluşturma olanağı sağlar (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Açık uçlu sorular, katılımcıların çalışma alanı ile ilgili düşünce, duygu, inanç ve eğilimlerini ortaya çıkarmayı amaçlar (Ekiz, 2009).

Araştırmada kullanılan açık uçlu sorulardan oluşan anket, araştırmacı tarafından literatür taraması yoluyla çalışmanın amacı doğrultusunda oluşturulmuştur. Hazırlanan anket sorularının kullanılabilirliğini belirlemek için beş ortaokul matematik öğretmeni ile bire bir görüşme yapılarak ses kaydı alınmış ve öğretmenlerin sorulara verdikleri cevaplar iki uzman eşliğinde değerlendirilmiştir. Uzmanların da görüşleri doğrultusunda anketteki bazı sorular tekrar düzenlenmiştir. Düzenlenen anket, çalışmanın amacı doğrultusunda hedef kitleye benzer bir gruba uygulanmış (10 öğretmen) ve anketteki açık uçlu soruların amaca hizmet ettiği gözlemlenmiştir. Anket, araştırmacı tarafından okullarda öğretmenlere uygulanmıştır. Araştırmacı okulları ziyaret ederek uygulama öncesinde öğretmenleri bilgilendirmiştir. Bu sayede öğretmenlerin sorulara daha sağlıklı cevap vermeleri sağlanmaya çalışılmıştır. Anket örneği Ek1.de sunulmuştur. Öğretmenlere uygulanan anket öğretmenlerin kişisel bilgileri, sayfa 1 ve sayfa 2 olmak üzere 3 sayfadan oluşmaktadır. Katılımcılar ders kitabı dışında herhangi bir kaynak kullanıyorlarsa sayfa 1'deki soruları, kullanmıyorlarsa sayfa 2'deki soruları cevaplamışlardır. Öğretmenlere, ders kitabı dışında herhangi bir kaynak kullanıyorlarsa (sayfa 1) aşağıdaki sorular sorulmuştur.

1. Hangi kaynakları kullanıyorsunuz?

2. Hangi kaynakları kullanacağınıza nasıl karar veriyorsunuz?
3. Ders kitabı dışında kaynak(lar) kullanmaya sizi yönelten sebepler nelerdir?
4. Ders kitabı dışında kullandığınız kaynakları öğrencilerin de kullanmasını istiyor musunuz? Cevabınız evet ise bunu nasıl yapıyorsunuz?
5. Kullandığınız kaynaklar ile ders kitaplarında hangi eksiklikleri gidermeye çalışıyorsunuz?
6. Kaynaklardan matematik öğretiminde nasıl faydalanıyorsunuz?

Ders kitabı dışında kaynak kullanmayan (sayfa 2) katılımcılardan ise aşağıdaki altı soruyu cevaplamaları istenmiştir.

1. Neden ders kitabı dışında farklı kaynak kullanmıyorsunuz?
2. Ders kitaplarından matematik öğretiminde nasıl faydalanıyorsunuz?
3. Öğrencilere ders ve çalışma kitaplarından başka kaynak öneriyor musunuz?
4. Sizce ders kitaplarının güçlü yönleri nelerdir?
5. Sizce ders kitaplarının zayıf yönleri nelerdir?
6. Ders ve çalışma kitaplarının matematik öğretimi için yeterli olduğunu düşünüyor musunuz? Lütfen açıklayınız.

3.4. Veri Analiz Süreci

Bu başlıkta, açık uçlu sorulardan oluşan anket aracılığıyla elde edilen verilerin nasıl analiz edildiği ile ilgili bilgi verilmektedir. Veri toplama aracından elde edilen veriler bilgisayar ortamına aktarılmış ve bu verilerin analizinde içerik analizi kullanılmıştır. Yıldırım ve Şimşek'e (2008) göre içerik analizindeki temel amaç, elde edilen verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere varabilmektir. İçerik analizinde temelde yapılan işlem, birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirmek ve bunları okuyucunun anlayabileceği bir şekilde düzenleyerek yorumlamaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2008).

Bu çalışmada verilerin analizinde nitel araştırmanın analiz aşamaları takip edilmiştir. Nitel araştırmadan elde edilen veriler dört aşamada analiz edilir: (1) verilerin kodlanması, (2) temaların bulunması, (3) kodların ve temaların düzenlenmesi, (4) bulguların tanımlanması ve yorumlanması (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Bu sebeple çalışmada öncelikle yazılı hale getirilen veriler, araştırmacı tarafından dikkatlice okunarak kod/kodlar ile sıklık tabloları oluşturulmuştur. Daha sonra başka bir bağımsız araştırmacı(Gaziantep Üniversitesi Eğitim Bilimleri

Enstitüsünde doktora öğrencisi) tarafından veriler tekrar kodlanmıştır. Araştırmacıların elde ettikleri kodlamalar karşılaştırılmış ve genel olarak fikir birliği olmasına rağmen bazı cevaplar üzerinde farklı kodlamalar yapıldığı ortaya çıkmıştır. Araştırmacılar bir araya gelerek ortak olmayan kodlamalar üzerinde ortak bir mutabakata varıncaya kadar tartışmışlardır. Böylelikle araştırmacılar tarafından elde edilen kodlamalar ve sıklıkları ortak bir mutabakatla elde edilmiştir. Aynı şekilde elde edilen kodlamalar ortak kategoriler altında birleştirilerek frekans ve yüzde (%) değerleri hesaplanmış ve veriler tablolatırılmıştır. Daha sonra tez danışmanı ve araştırmacı bir araya gelerek, araştırmacı tarafından elde edilen sonuçlar üzerinde konuşularak ve fikir birliğine varılarak analizler tamamlanmıştır. Böylece araştırmanın kodlama güvenilirliği sağlanmıştır.

3.4.1. Veri Analizinde Kullanılan Kategoriler

Veri analizinde kodlama, verilerin içerik analizine tabi tutulması yani veriler arasındaki anlamlı bölümleri (sözcük, cümle gibi) isimlendirme sürecidir. İçerik analizinde kategori (tema), veri analizinde elde edilen kavramların birbirleriyle belirli bir tema altında sınıflandırılmasıdır. İçerik analizinin ilk aşaması kodlamada, araştırmacı elde ettiği verileri inceleyerek, anlamlı bölümlere ayırmaya çalışır. Bu bölümler bazen bir sözcük, cümle ya da paragraf olabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2008).

Bu çalışmada verilerin kodlanmasında özellik ifade eden sözcükler, analiz birimi olarak kullanılmıştır. Örneğin “Kullandığınız kaynaklar ile ders kitaplarında hangi eksiklikleri gidermeye çalışıyorsunuz?” sorusunu bir katılımcı “daha çok soru çözmeye çalışıyorum” şeklinde cevap vermiştir. Bu ifadedeki “soru” kelimesi analiz birimi olarak seçilerek, bu cevap “soru eksikliği” kategorisi altında kodlanmıştır.

3.4.1.1. Ders Kitabı Dışında Kaynak Kullanan Öğretmenlerin İfadelerine Göre Ortaya Çıkan Kategoriler

Öğretmenlerin “Hangi kaynakları kullanacağınıza nasıl karar veriyorsunuz?” sorusuna verdikleri cevaplara göre ortaya çıkan kategori ve örnek cevaplar aşağıda tablo 3.6’ da verilmiştir. Diğer sorulara verilen cevapların analizi sonucu elde edilen kategori örnekleri sırayla verilmiştir.

Tablo 3.6. Öğretmenlerin Kaynak Kullanımına Karar Verme Durumlarındaki Cevaplarına Göre Ortaya Çıkan Kategori ve Örnekler

Kategori	Örnek cevaplar
Soru özelliğine göre	Soru çeşitliliğine bakırım
Öğrenci özelliğine göre	Öğrencilerin seviyesine göre karar veriyorum
Konu anlatım özelliğine göre	Konuların basitten zora doğru anlatımı
Kitabın özelliğine göre	Görsel verilere daha çok yer verilmiş, bilgisayar ortamında kullanabileceğimiz yayınları tercih ediyorum
Programın özelliğine göre	Ders yılı başında matematik programına uygun, ders içi kazanımları içeren yayınları tercih ediyorum.
Zümre kararı	Zümre öğretmenleri bir araya gelip kitapları seçiyoruz.

Tablo 3.6’da öğretmenlerin “hangi kaynakları kullanacağınıza nasıl karar veriyorsunuz?” sorusuna verdikleri cevaba göre ortaya çıkan örnek kategoriler verilmiştir. Örneğin konuları basitten zora doğru anlatımı cevabında “konu” sözcüğü analiz birimi olarak “konu anlatım özelliğine göre” kategorisinde değerlendirilmiştir.

Tablo 3.7. Öğretmenlerin Kaynak Kullanma Nedenlerindeki İfadelerine Göre Ortaya Çıkan Kategori ve Örnek Cevaplar

Kategori	Örnek cevaplar
Soru bakımından yetersizlik	Soru çeşitliliğinin azlığı
Ders kitabının yetersizliği	Ders kitabındaki eksiklikler
Konu bakımında yetersizlik	Bazı konuların yeterince açıklanmadığını düşünüyorum
Öğrenci özelliğine uygun olmaması	Öğrenci seviyesine uygun olmaması
Kılavuz kitabının yetersizliği	Ders kılavuz kitaplarının yetersiz olması

Tablo 3.7’de öğretmenlerin “Ders kitabı dışında kaynak(lar) kullanmaya sizi yönelten sebepler nelerdir?” sorusuna verdikleri cevaba göre ortaya çıkan kategori ve örnek cevaplar verilmiştir. Örneğin ders kitabının eksikliğini ifade edildiği cevaplar “ders kitabının yetersizliği” kategorisinde değerlendirilmiştir.

Tablo 3.8. Öğretmenlerin Kullandıkları Kaynakları, Öğrencilerin de Kullanma Durumlarına Göre Ortaya Çıkan Kategori ve Örnek Cevaplar

Kategori	Örnek cevaplar
Öğrenci tercihine göre	Öğrencilere almalarını tavsiye ediyorum
Kullanmalarını istiyorum	Kaynaklardan ödev veriyorum. Dolayısıyla öğrenci kaynağa yöneliyor
Kullanmalarını istemiyorum	Ders kitabı dışında öğrencilerden bu kitapları olmasını istemiyorum.

Tablo 3.8’ de ise öğretmenlerin “Ders kitabı dışında kullandığınız kaynakları öğrencilerin de kullanmasını istiyor musunuz? Cevabınız evet ise bunu nasıl yapıyorsunuz?” sorusuna verdikleri cevaplara incelenmesi sonucu ortaya çıkan kategori ve örnekler verilmiştir. Örneğin “öğrencilere almalarını tavsiye ediyorum” cevabı “öğrenci tercihine göre” kategorisinde değerlendirilmiştir.

Tablo 3.9. Öğretmenlerin Kullandıkları Kaynaklar ile Ders Kitaplarında Gidermeye Çalıştıkları Eksikliklere Göre Ortaya Çıkan Kategori ve Örnek Cevaplar

Kategori	Örnek cevaplar
Soru eksikliğini gidermek için	Sadece daha fazla soru ve örnek için, yeterli miktarda soru çeşitli olmadığı için o eksikliğini kaynak kitaplarla gidermeye çalışıyorum
Konu anlatım eksikliğini gidermek için	Ders kitaplarında konu bütünlüğü pek sağlanmadığında, konu anlatımlarında veya sunumlarında da kaynaklarımı kullanıyorum
Öğrenciye hitap edilebilirliği artırmak için	Pratikliği geliştirmek

Tablo 3.9’da katılımcıların “Kullandığınız kaynaklar ile ders kitaplarında hangi eksiklikleri gidermeye çalışıyorsunuz?” sorusuna verdikleri cevaba göre ortaya çıkan kategori ve örnek cevapları belirtilmiştir. Tabloya göre “pratikliği geliştirmek” cevabı “Öğrenciye hitap edilebilirliği artırmak için” kategorisinde değerlendirilmiştir.

Tablo 3.10. Öğretmenlerin Matematik Öğretiminde Kaynaklardan Yararlanma Durumlarına Göre Ortaya Çıkan Kategori ve Örnek Cevaplar

Kategori	Örnek cevaplar
Soru çözümünde yararlanma	Daha faydalı olduğunu düşündüğüm tarzdaki soru çeşitlerini alıp öğrencilere uyguluyorum
Konu anlatımında faydalanma	Anahtar bilgi ya da tanım yaparken ya da farklı bir etkinlik varsa onu kullanıyorum
Ödev olarak verme	Çalışma kitabına ek etkinlik olarak soruları defterlerine yazdırıp ödev olarak veriyorum

Son olarak tablo 3.10’da öğretmenlerin “Kaynaklardan matematik öğretiminde nasıl faydalanıyorsunuz?” sorusuna verdikleri cevapların kategori ve örnek cevapları verilmiştir. Örneğin “Anahtar bilgi ya da tanım yaparken ya da farklı bir etkinlik varsa onu kullanıyorum” cevabı “konu anlatımında faydalanma” kategorisinde değerlendirilmiştir. Bu kısımda ders kitabı dışında kaynak kullandığını ifade eden öğretmenlerin cevaplarına göre örnek kategori ve cevaplar verildi. Bulgular kısmında kod ve kategoriler daha detaylı olarak frekans ve yüzde tablosu yardımıyla verilecektir.

3.4.1.2. Sadece Ders Kitabı Kullanan Öğretmenlerin İfadelerine Göre Ortaya Çıkan Kategoriler

Bu kısımda, sadece ders kitabı kullandığını ifade eden öğretmenlerin cevaplarının incelenmesi sonucu ortaya çıkan kategori ve örnekleri verilmiştir. İlk olarak öğretmenlerin “Neden ders kitabı dışında farklı kaynak kullanmıyorsunuz?” sorusuna verdikleri cevaplara göre ortaya çıkan kategori ve örnekler tablo 3.11’de verilmiştir. Sırasıyla diğer soruların incelenmesinden elde edilen kategori örnekleri tablolar yardımıyla verilmiştir.

Tablo 3.11. Öğretmenlerin Kaynak Kullanmama Sebeplerine Göre Ortaya Çıkan Kategori ve Örnekleri

Kategori	Örnek cevaplar
Ders ve çalışma kitabının yeterli olması	Son yıllarda ders kitaplarının içeriğinin düzenlenmesi ile yeterli hale geldiği kanısındayım
MEB yasağı	Bakanlık farklı kaynak aldırma konusunda yasaklar koyduğu için
Maddi imkânsızlık	Öğrencilerin maddi durumları iyi olmadığı için farklı kaynaklar aldırıyoruz

Tablo 3.11’de örneğin “Bakanlık farklı kaynak aldırma konusunda yasaklar koyduğu için” cevabı “MEB yasağı” kategorisinde değerlendirilmiştir.

Tablo 3.12. Öğretmenlerin Matematik Öğretiminde Ders Kitabından Faydalanma Şekillerine Göre Ortaya Çıkan Kategori ve Örnek Cevaplar

Kategori	Örnek cevaplar
Konu anlatımı	Konu anlatımında yapılan tekniklerden, öğretim metotlarından
Soru çözümü	Öğrencilere kitaptaki etkinlikleri ve soruları çözdürerek
Ödev verme	Uygulama yaptırırken, konuya giriş yaparken ve evde tekrar amaçlı ödev vermek için

Tablo 3.12’de öğretmenlerin “Ders kitaplarından matematik öğretiminde nasıl faydalanıyorsunuz?” sorusuna verdikleri cevaba göre ortaya çıkan kategori ve örnek cevaplar verilmiştir. Örnek olarak “evde tekrar amaçlı ödev vermek için” cevabı “ödev verme” kategorisinde değerlendirilmiştir.

Tablo 3.13. Öğretmenlerin Öğrencilere Kaynak Önerme Durumlarına Göre Ortaya Çıkan Kategori ve Örnek Cevaplar

Kategori	Örnek cevaplar
Önerme	Yaprak testler ve soru bankaları öneriyorum. Daha fazla soru görebilmeleri ve çözebilmeleri amacıyla. Bu konuda isteği olan öğrencilerime öneriyorum
Önermeme	Özellikle ders ve çalışma kitaplarını öneriyorum

Tablo 3.13’te katılımcıların “Öğrencilere ders ve çalışma kitaplarından başka kaynak öneriyor musunuz?” sorusuna verdikleri cevaplara göre ortaya çıkan kategori ve örnek cevapları verilmiştir. Tabloya göre “yaprak testler ve soru bankaları öneriyorum” cevabı “önerme” kategorisinde değerlendirilmiştir.

Tablo 3.14. Ders Kitaplarının Güçlü Yönleri İle İlgili Öğretmenlerin İfadelerine Göre Ortaya Çıkan Kategori ve Örnek Cevaplar

Kategori	Örnek Cevaplar
Konu açısından güçlü yönleri	İşlenen konulara giriş yaparken farklı metinlerden yararlanması işlenen konuyu örnek çözümleri ile güçlendirmesi
Soru bakımından güçlü yönleri	Farklı soru tiplerinin olması
Diğer	Bana göre ders kitaplarının herhangi bir güçlü yönü yok

Tablo 3.14’te çalışmaya katılan öğretmenlerin “Sizce ders kitaplarının güçlü yönleri nelerdir?” sorusuna verdikleri cevaba göre ortaya çıkan kategori ve örnekleri verilmiştir. Örneğin “farklı soru tiplerinin olması” ifadesi “soru bakımından güçlü yönleri kategorisinde değerlendirilmiştir.

Tablo 3.15. Ders Kitaplarının Zayıf Yönleri İle İlgili Öğretmenlerin İfadelerine Göre Ortaya Çıkan Kategori ve Örnek Cevaplar

Kategori	Örnek Cevaplar
Konu bakımından yetersizlik	Bazı konularda hazırbulunuşluk seviyesinin gerektirdiği davranışların bulunmayışı konuların sırası
Soru bakımından yetersizlik	Örneklerin ve testlerin yetersizliği, çeşit çok fazla olmuyor

Tablo 3.15’te öğretmenlerin “Sizce ders kitaplarının zayıf yönleri nelerdir?” sorusuna verdikleri cevaba göre oluşturulan kategori ve örnek cevapları verilmiştir. Örnek olarak “Örneklerin ve testlerin yetersizliği” ifadesi “soru bakımından yetersizlik” kategorisinde belirtilmiştir.

Tablo 3.16. Öğretmenlerin Ders ve Çalışma Kitabının Matematik Öğretimi İçin Yeterli Olup Olmadığına Dair Görüşlerine Göre Ortaya Çıkan Kategori ve Örnek Cevaplar

Kategori	Örnek Cevaplar
Yeterli	Evet, yeterli nedeni, öğrenci seviyesine uygun, etkinliklerin konuyu güzel pekiştirdiğine inanıyorum. Yapılandırmacı eğitim açısından son derece başarılı olduğunu düşünüyorum
Yeterli değil	Yeterli değil. Örnek olarak 6. sınıfta kümeler konusu. Ders kitaplarının ve çalışma kitaplarının bana göre en büyük eksiği öğrenciye yeterince uygulama yaptırmaması

Son olarak katılımcıların “Ders ve çalışma kitaplarının matematik öğretimi için yeterli olduğunu düşünüyor musunuz? Lütfen açıklayınız.” Sorusuna verdikleri cevaplara göre ortaya çıkan kategori ve örnekler tablo 3.16’da verilmiştir. Bulgular kısmında kod ve kategoriler daha detaylı bir biçimde verilecektir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. BULGULAR VE TARTIŞMA

4.1. BULGULAR

Bu bölümde toplanan verilerin frekans ve yüzde değerlerine göre analiz edilmesiyle elde edilen bulgular açıklanmıştır. Çalışmaya göre ankete katılan 100 öğretmenden 80'i ders kitabı dışında kaynak kullandığını belirtmiş, katılımcıların 20'si ise ders kitabı dışında kaynak kullanmadığını ifade etmiştir. Öğretmenlerin görüşleri, bu bakımdan ders kitabı dışında kaynak kullanan ve kaynak kullanmayan olarak iki ayrı başlıkta incelenecektir. Öğretmenlere uygulanan anketteki sorular, sırasıyla tablolar yardımıyla incelenmiştir. Bu tablolarda, öğretmenlerin sorulara verdikleri cevapların frekans ve yüzde değerleri hesaplanmıştır.

4.1.1. Öğretmenlerin kişisel bilgileri

Bu kısımda çalışmaya katılan öğretmenlerin demografik bilgileri tablolar yardımıyla verilecektir. Çalışmaya katılan öğretmenlerin mezun oldukları bölümler, mezun oldukları fakülteler, çalıştıkları süreler ve derslerine girdikleri sınıf düzeyleri ile ilgili bilgiler sırasıyla tablo 4.1, tablo 4.2, tablo 4.3 ve tablo 4.3'de verilmiştir.

Tablo 4.1. Öğretmenlerin mezun oldukları bölümler

Bölüm Bilgileri							
Bölüm isimleri	Kaynak Kullanan		Kaynak Kullanmayan		Toplam		
	f	%	f	%	f	%	
	İlköğretim matematik	51	63,75	12	60	63	63
Matematik (fen edebiyat)	17	21,25	4	20	21	21	
Matematik öğretmenliği	4	5	2	10	6	6	
Matematik (eğitim enstitü)	4	5	2	10	6	6	
Diğer	2	2,5	0	0	2	2	
Cevapsız	2	2,5	0	0	2	2	
Toplam	80	100	20	100	100	100	

Araştırmaya katılan 100 öğretmenden 98'i ankette mezun olunan bölüm kısmını cevaplamıştır. Tablo 4.1'e göre çalışmaya katılan öğretmenlerin çoğunluğunun (63) ilköğretim matematik bölümü mezunu olduğu görülmektedir. Öğretmenlerden 21'inin matematik (fen edebiyat) bölümü, 6'sının matematik öğretmenliği bölümü, 6'sının ise matematik (eğitim enstitüsü) mezunu olduğu görülmektedir.

Tablo 4.2. Öğretmenlerin mezun oldukları fakülte bilgileri

Fakülte Bilgileri						
Fakülte İsimleri	Kaynak Kullanan		Kaynak Kullanmayan		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
	Eğitim	55	68,75	14	70	69
Fen Edebiyat	17	21,25	4	20	21	21
Eğitim Enstitüsü(2 yıllık)	4	5	2	10	6	6
Fen ve diğer	2	2,5	0	0	2	2
Cevapsız	2	2,5	0	0	2	2
Toplam	80	100	20	100	100	100

Çalışmaya katılan 100 öğretmenden 98'i mezun olduğu bölümü belirtmiştir. Tablo 4.2' ye göre öğretmenlerin büyük çoğunluğunun (69 kişi) eğitim fakültesi mezunu olduğu görülmektedir. Öğretmenlerin 21'i fen edebiyat fakültesi mezunu olduğunu, 6'sı ise eğitim enstitüsü (2 yıllık) mezunu olduğunu ifade etmiştir.

Tablo 4.3. Öğretmenlerin çalıştıkları süreler

Görev Yılı						
Yıl Aralığı	Kaynak Kullanan		Kaynak Kullanmayan		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
	1-3	8	10	1	5	9
4-6	20	25	3	15	23	23
7-9	15	18,75	7	35	22	22
10-12	13	16,25	3	15	16	16
13-15	11	13,75	1	5	12	12
16 ve üzeri	10	12,5	4	20	14	14
Cevapsız	3	3,75	1	5	4	4
Toplam	80	100	20	100	100	100

Çalışmaya katılan 100 öğretmenden 96'sı öğretmenlik mesleğinde çalıştıkları süreler hakkında bilgi vermiştir. Tablo 4.3'e göre öğretmenlerin 87'si 4 yıl ve üzeri tecrübeye sahiptir. Öğretmenlerin 14'ü 16 yıl ve üzeri bir süredir mesleklerini yaptıklarını belirtmişlerdir. Öğretmenlerden sadece 9'u öğretmenlik mesleğinde 4 yıldan az tecrübeye sahip olduğunu belirtmiştir.

Tablo 4.4. Öğretmenlerin dersine girdikleri sınıf düzeyleri

Hangi sınıf düzeyinde derse girildiği			
Sınıf düzeyi	Kaynak	Kaynak	Toplam
	Kullanan	Kullanmayan	
5.sınıf	41	9	50
6.sınıf	59	13	72
7.sınıf	62	15	77
8.sınıf	58	15	73
Toplam katılımcı	80	20	100

Tablo 4.4'te öğretmenleri derslerine girdikleri sınıf düzeyleri hakkında bilgi vermişlerdir. Aynı öğretmenin farklı düzeylerdeki sınıfların derslerine girebileceğinden dolayı her öğretmenin girdiği sınıf düzeylerinin toplam frekanslarına göre tablo oluşturulmuştur. Tabloya göre çalışmaya katılan öğretmenlerin çoğunluğunun 6,7 ve 8. Sınıfların derslerine girdikleri görülmektedir.

4.1.2. Ders kitabı dışında kaynak kullanan öğretmenlerin görüşlerinin incelenmesi

Bu kısımda, ders kitabı dışında kaynak kullandığını ifade eden öğretmenlere sorulan altı soruya öğretmenlerin verdikleri cevaplar incelenmiştir. Bu altı soruya verilen cevapların analizi sonucu ortaya çıkan kod ve kategori tabloları sırasıyla bu kısımda verilmiştir.

Tablo 4.5. Öğretmenlerin kullandıkları kaynaklar

Kategori	f
Yayınevi (kitap) ismi	59
İnternet tabanlı kaynaklar	14
Soru bankaları (yaprak test)	16
Yardımcı kaynaklar	8
Yardımcı materyal	5
Toplam katılımcı	80

Tablo 4.5.' de öğretmenlerin hangi kaynakları kullanıyorsunuz? Sorusuna verdikleri cevaplar incelenmiştir. Öğretmenlerin verdikleri cevaplara göre beş kategori ortaya çıkmıştır. Burada aynı öğretmenin farklı kategorideki cevapları kullandığı görülmüştür. Öğretmenler % 73 oranında yayınevi ismi veya kitap ismi, % 20 oranında soru bankaları veya yaprak testler, % 17,5 oranında internet tabanlı kaynaklar, % 10 oranında yardımcı kaynaklar ve % 6 oranında ise yardımcı materyal cevaplarını vermişlerdir. Buradan öğretmenlerin çoğunluğunun kaynak kitaplardan yararlandığı ortaya çıkmaktadır. Öğretmenlerden internet tabanlı kaynakları kullananlar ise sadece % 17,5 düzeyindedir.

Aşağıda ise tablo 4.6' da öğretmenlerin kaynak kullanımına karar verme durumları incelenmiştir. Öğretmenlerin “Hangi kaynakları kullanacağımıza nasıl karar veriyorsunuz? Sorusuna verdikleri cevaplar sonucu ortaya çıkan kod ve kategoriler frekans ve yüzde kullanılarak verilmiştir.

Tablo 4.6. Öğretmenlerin kaynak kullanımına karar verme durumları

Soru 2. Hangi kaynakları kullanacağınıza nasıl karar veriyorsunuz?			
Kategori	Kod	f	%
Soru özelliğine göre	Soru çeşitliliğine göre	16	13,12
	Soru kalitesine göre	11	9,02
	Merkezi sınavlara (SBS) uygunluğuna göre	9	7,38
	Soru sayısına göre	9	7,38
	Soruların kolaylık zorluğuna göre	4	3,28
	Soruların açıklık anlaşılabilirliğine göre	1	0,82
	Toplam	50	40,98
Öğrenci özelliğine göre	Öğrenci seviyesine uygunluğuna göre	25	20,49
	Velinin(öğrencinin) maddi durumuna göre	4	3,28
	Öğrencilerin tercihine göre	1	0,82
	Toplam	30	24,59
Konu anlatım özelliğine göre	Konuların açık/anlaşılır şekilde açıklanmasına göre	10	8,2
	Konunun farklı şekilde anlatılmasına göre	4	3,28
	Konu anlatımının zorluk düzeyine göre	4	3,28
	Etkinliklerin fazlalığına göre	4	3,28
	Toplam	22	18,04
Kitabın özelliğine göre	Görsel zenginliğe göre	6	4,92
	Bilgisayar ortamında kullanılmasına göre	2	1,64
	Yazara göre	1	0,82
	Toplam	9	7,38
Programın özelliğine göre	Öğretim programına/kazanımlara uygunluna göre	6	4,92
	Ders kitaplarıyla uygunluna göre	3	2,46
	Toplam	9	7,38
Zümre kararı	Zümre öğretmenler işbirliği ile	2	1,64
Toplam		122	100

Tablo 4.6.'da öğretmenlerin hangi kaynakları kullanacağınıza nasıl karar veriyorsunuz? Sorusuna verdikleri cevaplar kategorize edilmiştir. Katılımcıların verdikleri cevaplara göre; % 40 soru özelliğine göre, % 24 öğrenci özelliğine göre, %

18 konu anlatım özelliğine göre, % 7 kitabın özelliğine göre, % 7 programın özelliğine göre ve sadece % 1 oranında ise zümre kararına göre kaynak kullanımına karar verildiği sonuçları ortaya çıkmıştır. Bu veriler incelendiğinde öğretmenler için kaynak seçmede en önemli ölçüt soru özelliği olmuştur. Buradan öğretmenlerin matematik öğretiminde büyük oranda soru bakımından kaygı taşıdıkları sonucuna varılabilir.

Soru özelliğine göre karar veren öğretmenlerin cevapları incelendiğinde; % 13 soru çeşitliliğine göre, % 9 soru kalitesine göre, % 9 soru sayısına göre, % 9 soruların merkezi sınavlara uygunluğuna göre, % 3 soruların kolaylık zorluğuna göre ve % 1 oranında ise soruların açıklık ve anlaşılabilirliğine göre kaynak kullanımına karar verildiği cevapları belirtilmiştir. Buradan öğretmenlerin çoğunun soru özelliğine odaklanmalarının sebeplerinden biri, öğrencilerin merkezi sınavlarla ilgili soru ihtiyacını karşılamak olduğu düşünülmektedir.

Öğrenci özelliğine göre cevap veren öğretmenler, % 20 oranında öğrenci seviyesine göre karar verdiklerini ifade eden cevaplar vermişlerdir. Öğretmenlerin verdikleri cevapların % 3'ü öğrencinin maddi durumuna göre, yaklaşık % 1'i ise öğrencilerin tercihine göre kaynak kullanımına karar verildiğini göstermektedir. Verilere göre öğretmenlerin sadece % 24'ü, kaynak kullanımına karar verirken öğrenci özelliğine dikkat ettiğini belirten cevaplar vermişlerdir.

Konu anlatım özelliğine göre karar veren öğretmenler, % 8 oranında konuların açık/anlaşılır şekilde açıklanmasına göre kaynak seçimine karar verdiklerini belirten cevaplar vermişlerdir. Tabloya göre katılımcıların cevaplarının % 3'ü konunun farklı şekilde anlatılmasına göre, % 3'ü konu anlatımının zorluk düzeyine göre, %3'ü ise etkinliklerin fazlalığına göre kaynak kullanımına karar verildiğini göstermektedir. Kaynak kullanımına soru ve konu anlatımına göre karar verdiğini ifade eden öğretmenlerin bu kategorideki cevapları yaklaşık olarak % 60 düzeyindedir.

Kitabın özelliğine göre karar veren öğretmenlerin verdiği cevaplarının % 4'ü görsel zenginliğe göre, % 2'si bilgisayar ortamında kullanılmasına göre, % 1'i ise yazara göre kaynak kullanımına karar verildiğini göstermektedir. Burada öğretmenlerin kaynak kullanımına karar verirken bilgisayar ortamına uygunluğuna dikkat etmemeleri düşündürücü olabilir.

Program özelliğine göre karar veren öğretmenler, % 5 oranında öğretim programına/kazanımlara uygunluk ve % 2 oranında ders kitaplarına uygun olmasına göre karar verdiklerini ifade etmişlerdir. Burada kaynak seçiminde en önemli özelliklerden birisi öğretim programına ve kazanımlara uygunluk iken, bu özelliği öğretmenlerin sadece % 5'inin ifade etmesi oldukça dikkat çekicidir.

Tablo 4.7. Öğretmenlerin kaynak kullanma nedenleri

Soru 3. Ders kitabı dışında kaynak(lar) kullanmaya sizi yönelten sebepler nelerdir?					
	Kategori	Kod	f	%	
Ders kitabı kaynaklı sebepler	Soru bakımından yetersizlik	Soru sayısının az olması	33	23,57	
		Soru çeşidinin az olması	19	13,57	
		Merkezi sınav soruları ile ders kitabındaki soruların örtüşmemesi	15	10,71	
		Soru kalitesinin düşük olması/ iyi olmaması	6	4,29	
		Ders kitabındaki örneklerin konuyu özümsetmeye yetmemesi	2	1,43	
		Ders kitabındaki örneklerin/soruların zorluğu	1	0,71	
		Toplam	76	54,29	
	Ders kitabının yetersizliği	Ders kitabının yetersiz görülmesi	27	19,29	
	Konu bakımından yetersizlik	Konu anlatımındaki yetersizlik	11	7,86	
		Müfredat yoğunluğu	3	2,14	
		Konu anlatımının karmaşık olması	3	2,14	
		Dersi görsel ve materyal olarak zenginleştirmek	2	1,43	
		Ders kitabı dışındaki kaynakların konuya farklı bakış açısı kazandırması	2	1,43	
		Toplam	21	15	
	Öğrenci özelliğine uygun olmaması	Ders kitabının öğrenci seviyesine uygun olmaması	6	4,29	
		Öğrencinin matematikten korkmasını engellemek(matematiği sevdirmek)	3	2,14	
		Ders kitabının öğrenci ihtiyacına yönelik olmaması	2	1,43	
		Ders kitabının öğrencinin mantıksal gelişimini desteklememesi	1	0,71	
		Toplam	12	8,57	
	Toplam			136	97,14
		Kılavuz kitabının yetersizliği	Kılavuz kitabının yetersizliği	2	1,43
Diğer		Öğrenci – veli talebi	2	1,43	
Toplam			140	100	

Tablo 4.7.'de öğretmenlerin ders kitabı dışında kaynak(lar) kullanmaya sizi yönelten sebepler nelerdir? Sorusuna verdikleri cevaplar değerlendirilmiştir. Öğretmenlerin

verdiği cevapların % 97'si ders kitabı kaynaklı sebepleri içerirken yaklaşık olarak sadece % 3'lük kısmı kılavuz kitabın yetersizliğini ve öğrenci-veli talebini sebep olarak göstermiştir.

Ders kitabı kaynaklı sebepleri ifade eden öğretmenlerin cevaplarına göre dört kategori ortaya çıkmıştır. Öğretmenlerin verdiği cevapların yaklaşık % 54'ü ders kitaplarının soru bakımından yetersizliğini, % 15'i konu bakımından yetersizliğini, % 8'i öğrenci özelliğine uygun olmamasını ifade etmektedir. Öğretmenlerin cevaplarının % 19 'u ise ders kitabının yetersizliğini sebep olarak göstermektedir. Burada öğretmenlerin büyük çoğunluğu ders kitabının soru ve konu bakımından yetersizliğini; kendilerini kaynak kullanmaya iten sebepler olarak göstermişlerdir.

Ders kitaplarının soru bakımından yetersizliğini ifade eden öğretmenlerin verdikleri cevaplar altı farklı ifadeyle kodlanmıştır. Öğretmenlerin cevaplarının % 23'ü soru sayısının az olmasını, % 13'ü soru çeşidinin az olmasını, % 10'u merkezi sınav soruları ile ders kitabındaki soruların örtüşmemesini, % 4'ü soru kalitesinin düşük olmasını, yaklaşık % 2'si ders kitabındaki örneklerin konuyu özümsetmeye yetmemesini, yaklaşık % 1'i ise ders kitabındaki örneklerin zorluğunu sebep olarak göstermektedir. Bu kategoride soru özelliği yine öğretmenler için en önemli özellik değeri taşımaktadır.

Ders kitaplarının konu bakımından yetersizliğini ifade eden öğretmenlerin verdikleri cevaplar 5 farklı başlıkta kodlanmıştır. Öğretmenlerin verdiği yanıtların % 7'si konu anlatımındaki yetersizliği, % 2'si konu anlatımının karmaşık olmasını, % 3'ü müfredat yoğunluğunu, % 2'si kaynak kitapların konuya farklı bakış açısı kazandırmasını, % 2' si dersi görsel ve materyal olarak zenginleştirmek amacını; öğretmenleri kaynak kitap kullanmaya iten sebepler olarak göstermektedir. Bu verilere göre konu özelliğini, öğretmenler önemli oranda dikkate almaktadırlar.

Ders kitaplarının öğrenci özelliğine uygun olmamasını ifade eden öğretmenlerin verdikleri cevaplar 4 farklı başlıkta kodlanmıştır. Öğretmenlerin ifadelerinin % 4'ü ders kitabının öğrenci seviyesine uygun olmamasını, % 2'si öğrencinin matematikten korkmasını engellemeyi (matematiği sevdirmeyi), %1,42 'si ders kitabının öğrenci ihtiyacına yönelik olmamasını, % 0,71'i ise ders kitabının öğrencinin mantıksal gelişimini desteklememesini; sebep olarak göstermektedir. Öğretmenler için öğrenci özelliği, ders kitabı dışında kaynak kullanmaya yönelten sebepler arasında fazla dikkate alınmamıştır.

Tablo 4.6 ve tablo 4.7 karşılaştırıldığında verilen cevaplar büyük oranda örtüşmektedir. Tablo 4.6’ da hangi kaynakları kullanacağınıza nasıl karar veriyorsunuz sorusuna % 40 oranında soru özelliğine göre cevapları verilirken, tablo 4.7’de ders kitabı dışında kaynak(lar) kullanmaya sizi yönelten sebepler nelerdir sorusuna yine yüksek oranda %54 ders kitaplarının soru bakımından yetersizliğini sebep olarak gösteren cevaplar verilmiştir. Aynı şekilde tablo 4.6’ da konu anlatım özelliğine göre karar verildiğini ifade eden cevaplar %18 iken, tablo 4.7’de % 15 oranında ders kitabının konu anlatım eksikliğini sebep olarak gösteren cevaplar verilmiştir. Yani öğretmenler kaynak kullanmaya karar verirken % 58 oranında kaynakların soru ve konu özelliğini temel alırken, kaynak kullanmaya yönelten sebepler için yine % 69 gibi büyük oranda ders kitaplarının soru ve konu anlatım eksikliğini ifade etmişlerdir.

Tablo 4.8. Öğretmenlerin kullandığı kaynakların öğrencilerin kullanma durumları

Soru 4. Ders kitabı dışında kullandığınız kaynakları, öğrencilerin de kullanmasını istiyor musunuz? Cevabınız evet ise bunu nasıl yapıyorsunuz?			
Kategori	Kod	f	%
Öğrenci tercihinine göre	Öğrencilere almalarını tavsiye ediyorum.	17	18,28
	Sadece söylüyorum, zorlama yapmıyorum. (isteğe bağlı)	11	11,83
	Velilerle işbirliği yaparak	5	5,38
	Maddi imkânları doğrultusunda almalarını istiyorum.	4	4,3
	Kendi notları öğrenciler için yeterli fakat ellerinde bulunursa iyi olur.	1	1,08
	Yönlendirmiyorum, serbest bırakıyorum.	1	1,08
	Öğrenciler gönüllü olarak kullanmak istemektedirler.	1	1,08
	Kaynak kitapları öğrenciler getirmektedirler.	1	1,08
	Toplam	41	44,09
	Kullanmalarını istiyorum	Evet, kullanmalarını istiyorum.	15
Fotokopiyle temin ediyorum.		4	4,3
Kaynaklardan ödev veriyorum.		3	3,23
Genelde soru seçerek öğrencilerle çözüyoruz.		3	3,23
Birlikte kullanıyoruz.		2	2,15
Toplu olarak aldırıyoruz.		2	2,15
İncelediğim, faydalı olacağına inandığım kitapları almaları için yönlendiriyorum.		1	1,08
Yayıneviyle anlaşıp öğrencilere uygun fiyata aldırıyorum.		1	1,08
Fiyat araştırması yapıp en uygun olanı aldırıyorum.		1	1,08
Okula kaynak kitap getiriyoruz.		1	1,08
Bilgisayar sayesinde tepegözle yansıtıyorum		1	1,08
Kendi kaynaklarımı kullanıyorlar.		1	1,08
Toplam		35	37,63
Kullanmalarını /edinmelerini istemiyorum	Hayır, kullanmalarını istemiyorum.	13	13,98
	MEB yasakladığı için tavsiye etmiyorum.	3	3,23
	Geçen yıl yapıyordum ama bu yıl yapmıyorum.	1	1,08
	Toplam	17	18,28
Toplam		93	100

Tablo 4.8.'de öğretmenlerin ders kitabı dışında kullandığımız kaynakları, öğrencilerin de kullanmasını istiyor musunuz? Cevabınız evet ise bunu nasıl yapıyorsunuz? Sorusuna verdikleri cevapların analizi sonucu üç farklı kategori ortaya çıkmıştır. Öğretmenlerin verdiği cevapların % 44'ü öğrencilerin kaynak kullanımını öğrenci tercihine bıraktıklarını, % 37'si kullanmalarını istediklerini, % 18'i ise kullanmalarını istemediklerini ifade etmektedir.

Öğrenci tercihi göre cevabını veren öğretmenlerin cevapları incelendiğinde öğretmenlerin % 18'i öğrencilere almalarını tavsiye ettiklerini, % 11'i sadece söylediklerini zorlama yapmadıklarını, % 5'i velilerle işbirliğine göre karar verdiklerini, % 4'ü ise öğrencilerin maddi imkânları doğrultusunda almalarını ifade etmişlerdir. Öğretmenlerin % 1'i öğrencileri kaynak kullanımında serbest bıraktıklarını, %1'i öğrencilerin gönüllü olarak kullanmak istediklerini, % 1'i kaynak kitapları öğrencilerin getirdiğini ifade etmişlerdir. Öğretmenlerin % 1'i ise kaynak kitapların öğrencilerin ellerinde bulunmasını iyi bulduğunu ifade etmiştir. Verilere göre öğretmenlerin çoğu öğrencilerin kaynak kullanımını, öğrenci tercihi bırakmalarını ifade etmişlerdir.

Öğrencilerin kaynak kullanmasını isteyen öğretmenlerin cevapları incelendiğinde, öğretmenlerin % 16'sı kullanmalarını istiyorum cevabını vermiştir. Ayrıca öğretmenlerin %4'ükaynakları fotokopi ile temin ettiklerini, % 3'ü kaynaklardan ödev verdiklerini, % 3'ü genelde soru seçerek öğrencilerle çözdüklerini, % 2'si öğrencilerle birlikte kaynak kullandıklarını, % 2'si kaynakları toplu olarak aldıklarını ifade etmişlerdir. Öğretmenlerin verdikleri diğer cevaplar ise % 1'er oranında; “fiyat araştırması yapıp en uygun olanı aldırıyorum”, “incelediğim faydalı olacağına inandığım kitapları almaları için yönlendiriyorum”, “yayıneviyle anlaşıp öğrencilere uygun fiyata aldırıyorum”, “fiyat araştırması yapıp en uygun olanı aldırıyorum”, “ okula kaynak kitap getiriyoruz”, “bilgisayar sayesinde tepegözle yansıtıyorum” ve “ kendi kaynaklarımı kullanıyorlar” cevabını vermişlerdir. Bu cevaplara göre öğretmenler kendi kullandıkları kaynakları, öğrencilerinde kullanmalarını istemekte ve öğrencilere kaynakların temini konusunda farklı şekillerde yardımcı olmaktadır.

Öğrencilerin kaynak kullanmasını veya edinimini istemeyen öğretmenlerin cevapları incelendiğinde; öğretmenlerin % 14'ü kullanmalarını istemiyorum cevabını, % 3'ü MEB yasakladığı için tavsiye etmedikleri cevabını ve % 1'i ise geçen yıl tavsiye ettiğini ama bu yıl tavsiye etmediği cevabını vermişlerdir. Buradan,

Milli Eğitim Bakanlığı'nın kaynak kullanılmaması yönündeki uyarısına rağmen öğretmenlerin bu uyarıya pek dikkat etmedikleri sonucuna ulaşılabilir. Yani MEB yasağı, öğretmenlerin ders kitabı dışında kaynak kullanımında bir fren vazifesi görmemektedir.

Tablo 4.9. Öğretmenlerin kullandıkları kaynaklar ile ders kitabında gidermeye çalıştıkları eksiklikler

Soru 5. Kullandığınız kaynaklar ile ders kitaplarında hangi eksiklikleri gidermeye çalışıyorsunuz?			
Kategori	Kod	f	%
Soru eksikliğini gidermek için	Soru çeşitliliğini artırmak için	38	25,85
	Daha fazla soru ve örnek için	33	22,45
	Merkezi sınavlara uygun sorular için	10	6,8
	Test çözme özelliği	8	5,44
	Kaliteli ve özgün sorular için	6	4,08
	Öğrenci seviyesine göre soru çözülmesi(zayıf öğrenciye kolay, iyi öğrenciye zor soru)	4	2,72
	Daha zor sorular için	2	1,36
	Daha kolay soru çözmelerini sağlamak için	2	1,36
	Kazanımlardaki yetersizlikleri örneklerle gidermeye çalışıyorum	1	0,68
	Öğrencilerin yorumuna dayalı daha fazla soru görmeleri için.	1	0,68
	Toplam		105
Konu anlatım eksikliğini gidermek için	Konunun açıklanması ve anlatılması için	10	6,8
	Konu eksikliklerini tamamlamak için	5	3,4
	Pekiştireç olarak destekliyorum.	4	2,72
	Ders kitaplarındaki konular düzgün anlatılmamış	2	1,36
	Daha pratik yollar için	2	1,36
	Farklı teknik ve yöntem öğrenmelerini sağlamak için	1	0,68
	Ders kitaplarının konuyla alakasız, gereksiz bilgi vermesi, çok karmaşık olması	1	0,68
	Konu anlatımının daha verimli olması için	1	0,68
	Problemleri daha iyi anlatmak için	1	0,68
	Kaynakların içeriği daha düzenli ve uygun olduğundan	1	0,68
Toplam		28	19,05
Öğrenciye hitap edilebilirliği artırmak için	Etkinlikleri artırmak için	7	4,76
	Öğrenci seviyesine göre soru çözülmesi	4	2,72
	Görsel yönden zengin örnekler	2	1,36
	Dersi somutlaştırmak için	1	0,68
Toplam		14	9,52
Toplam		147	100

Tablo 4.9’ da kullandığınız kaynaklar ile ders kitaplarında hangi eksiklikleri gidermeye çalışıyorsunuz sorusuna öğretmenlerin verdikleri cevapların analizi sonucu 3 farklı kategori ortaya çıkmıştır. Öğretmenlerin cevaplarının % 71’i ders kitaplarındaki soru eksikliğini gidermeye çalıştıklarını, %19’u konu anlatım eksikliğini gidermeye çalıştıklarını ifade etmektedir. Verilen cevapların % 9’u ise öğrenciye hitap edilebilirliği artırmak için kaynak kitap kullandıklarını göstermektedir. Burada öğretmenler yine soru çözme ve konu anlatımı üzerine odaklanmışlardır. tablo 4.6 ve tablo 4.7’deki sonuçlara benzer sonuçlar, tablo 4.9’da ortaya çıkmaktadır. Tablo 4.6’ da hangi kaynakları kullanacağınıza nasıl karar veriyorsunuz sorusuna yaklaşık % 60’lık kısım soru ve konu anlatım bakımından cevabını verirken, tablo 4.7’de ders kitabı dışında kaynak(lar) kullanmaya sizi yönelten sebepler nelerdir sorusuna verilen cevapların % 90’lık kısım ders kitaplarının soru ve konu anlatımı bakımından eksikliklerini belirten yanıtlardır. Tablo 4.9’ da yine öğretmenlerin cevaplarının yaklaşık % 90’lık kısmı soru ve konu eksikliğini ifade etmektedir.

Soru eksikliği kategorisindeki cevaplar incelendiğinde, öğretmenlerin ifadelerinin yaklaşık % 26’sı soru çeşitliliğini artırmak için cevabını, % 22’si daha fazla soru ve örnek için cevabını, % 7’si merkezi sınavlara uygun sorular için cevabını, % 5’i test çözme özelliği cevabını, % 4’ü ise öğrenci seviyesine göre soru çözülmesi cevabını içermektedir. Öğretmenlerin verdikleri diğer cevaplar ise % 1,36 oranında öğrencilerin daha kolay soru çözmelerini sağlamak ve aynı oranda daha zor sorular için cevaplarıdır. Öğretmenlerin % 0,68 oranındaki cevapları ise “kazanımlardaki yetersizlikleri örneklerle gidermeye çalışıyorum” ve “öğrencilerin yoruma dayalı daha fazla soru görmeleri için” cevaplarıdır. Bu kategorideki sonuçlar tablo 4.6’daki soru özelliğine göre kategorisindeki kodlar ile tablo 4.7’deki soru bakımından yetersizlik kategorisindeki kodlar ile benzerlik göstermektedir. Öğretmenler için en önemli ölçüt yine soru özelliği olmuştur.

Konu eksikliğini gidermek için kategorisindeki cevaplar incelendiğinde öğretmenlerin görüşlerinin % 7’si konunun açıklanması ve anlatılması için cevabını, %3,4 ’ü konu eksikliklerini tamamlamak için cevabını, % 2,72’i ise pekiştirici olarak destekliyorum cevabını, % 1,36 oranında ders kitaplarındaki konular düzgün anlatılmamış cevabını, yine % 1,36 oranında ise daha pratik yollar için cevabını içermektedir. Öğretmenlerin % 0,68 oranındaki cevapları ise “konu anlatımının daha

verimli olması için”, “kaynakların içeriği daha düzenli ve uygun olduğundan”, “farklı teknik ve yöntem öğrenmelerini sağlamak için”, “Ders kitaplarının konuyla alakasız, gereksiz bilgi vermesi, çok karmaşık olması”, “Problemleri daha iyi anlatmak için” ifadeleridir..

Öğrenciye hitap edilebilirliği artırmak için kategorisindeki öğretmenlerin ifadelerinin % 4,76’sı etkinlikleri artırmak için cevabını, % 2,72’si öğrenci seviyesine göre soru çözülmesi cevabını, % 1,36’sı görsel yönden zengin örnekler cevabını ve % 0,68’ i ise dersi somutlaştırmak için cevaplarını belirtmektedir. Yani öğretmenlerin ders kitabında gidermeye çalıştıkları eksikliklerden bir tanesi öğrenci seviyesine uygun matematik öğretimi olduğu söylenebilir.

Tablo 4.10. Öğretmenlerin matematik öğretiminde kaynaklardan yararlanma şekilleri

Soru 6. Kaynaklardan matematik öğretiminde nasıl faydalanıyorsunuz?			
Kategori	Kod	f	%
Soru çözümünde yararlanma	Soru çözmek için kullanıyorum.	54	44,63
	Testlerden yararlanıyorum.	6	4,96
	Soru-cevap şeklinde faydalanıyorum	4	3,31
	Kaynaklardaki soruları tahtaya yazıyorum.	2	1,65
	Öğrencilerin daha çok sorularla karşılaşmaları için yararlanıyorum	1	0,83
	Konuyu etkinlik ve örnek problemlerle özümsetiyorum.	1	0,83
	Toplam	68	56,2
Konu anlatımında faydalanma	Konu anlatımında kullanıyorum.	12	9,92
	Derste etkinlik yaptırmak için kullanma	8	6,61
	Pekiştirme ve geliştirme için kullanıyorum.	7	5,79
	Yöntem ve teknik olarak faydalanma	5	4,13
	Sunum yaparak, projeksiyonla yansıtıyorum.	4	3,3
	Ders tekrarında yararlanıyorum.	3	2,48
	Görsel olarak faydalanıyorum	2	1,65
	Konuyu etkinlik ve örnek problemlerle özümsetiyorum.	1	0,83
	Toplam	42	34,71
Ödev olarak verme	Soruları ödev olarak veriyorum.	11	9,09
Toplam		121	100

Tablo 4.10’da kaynaklardan matematik öğretiminde nasıl faydalanıyorsunuz? Sorusuna öğretmenlerin verdiği cevaplar 3 farklı şekilde kategorize edilmiştir. Öğretmenlerin çoğunluğu (% 56) soru çözümünde faydalandıklarını, %34’ü konu anlatımında faydalandıklarını, % 9’u ise kaynaklardan ödev verdiklerini belirtmişlerdir. Bu kategorideki cevaplar yine tablo 4.6, tablo 4.7 ve tablo 4.9’daki sonuçlara benzemektedir. Öğretmenlerin büyük çoğunluğu, kaynaklardan matematik öğretiminde soru çözümünde ve konu anlatımında yararlandıklarını belirtmişlerdir.

Kaynaklardan soru çözümünde yararlandıklarını ifade eden öğretmenlerin cevapları incelendiğinde; öğretmenlerin ifadelerinin % 44’ü soru çözmek için kullanıyorum cevabını içermektedir. Öğretmenlerin cevaplarının %5’i testlerden yararlandıklarını, % 3’ü soru-cevap şeklinde faydalandığını, %1,65’i kaynaklardaki soruları tahtaya yazdıklarını göstermektedir. Öğretmenlerin %0,83’ü“konuyu etkinlik ve örnek problemlerle özümsetiyorum” cevabını ve aynı oranda “öğrencilerin daha çok sorularla karşılaşmaları için yararlanıyorum” cevabını vermişlerdir. Bu cevaplara göre daha önceki sonuçlarda olduğu gibi öğretmenlerin matematik öğretiminde soru çözümü üzerine yoğunlaştıkları söylenebilir.

Kaynaklardan konu anlatımında faydalandıklarını ifade eden öğretmenlerin cevapları incelendiğinde, % 10 oranında konu anlatımında faydalanma, % 6,61 oranında etkinlik yaptırmak için kullanma, % 6 oranında pekiştirme ve geliştirme için kullanma, % 4 oranında yöntem ve teknik olarak faydalanma, % 3 oranında sunum için faydalanma cevapları ön plana çıkmaktadır. Öğretmenlerin % 2,47’si ders tekrarında faydalandıklarını, % 1,65’i görsel olarak faydalandığını belirtmişlerdir. Ayrıca öğretmenlerin ifadelerinin %0,83’ü ise konuyu etkinlik ve örnek problemlerle özümsetiyorum cevabını içermektedir. Öğretmenler için konu anlatımı yine soru özelliği ile birlikte en önemli kriter olmuştur. Kaynaklardan ödev verdiğini belirten öğretmenlerin oranı % 9 düzeyindedir.

4.1.3.Ders kitabı dışında kaynak kullanmayan öğretmenlerin görüşlerinin incelenmesi

Bu kısımda ders kitabı dışında kaynak kullanmadığını belirten 20 öğretmenin sorulan altı soruya verdikleri cevaplar analiz edilmiş ve tablolar oluşturulmuştur.

Tablo 4.11. Öğretmenlerin kaynak kullanmama sebepleri

Soru 1. Neden ders kitabı dışında farklı kaynak kullanmıyorsunuz?			
Kategori	Kod	f	%
Ders ve çalışma kitabının yeterli olması	Ders veya çalışma kitabını yeterli olarak görme	8	40
	Ders kitabı dışındaki uygulamalara zaman kalmadığı için	2	10
	Ders ve çalışma kitabı merkezi sınavlara uygun olduğu için	2	10
	Toplam	12	60
MEB yasağı	MEB tarafından yasaklandığı için kullanmama	7	35
Maddi İmkânsızlık	Öğrencilerin maddi imkânı olmadığı için	1	5
Toplam		20	100

Öğretmenlerin “neden ders kitabı dışında farklı kaynak kullanmıyorsunuz?” sorusuna verdikleri cevaplar sonucu 3 ana kategori ortaya çıkmaktadır. Burada öğretmenlerin soruya ilişkin görüşlerinin % 60’ı ders ve çalışma kitabını yeterli gördüklerinden dolayı, % 35’si MEB (Milli Eğitim Bakanlığı)yasağından dolayı, % 5’i ise öğrencilerin maddi imkânı olmadığı için ders kitabından farklı kaynak kullanmadıklarını belirten ifadeler içermektedir.

Ders ve çalışma kitabını yeterli gören öğretmenlerin cevaplarına göre; öğretmenlerin cevaplarının % 40’ı ders veya çalışma kitabını yeterli gördüklerini, % 10’u ders kitabı dışındaki uygulamalara zaman kalmadığını, % 10’u ise ders ve çalışma kitabının merkezi sınavlara uygun olduğunu ifade etmektedir. Kaynak kullanmadığını belirten öğretmenlerden % 35(7) oranında MEB tarafından yasaklandığı için ders kitabı dışında kaynak kullanmadıklarını ifade eden cevaplar gelmiştir. Bu orana bakacak olursak göre MEB’in bu görüşüne öğretmenler tarafından çok dikkat edilmediği sonucuna ulaşılabilir.

Öğretmenlerin “maddi imkânsızlık” kategorisindeki cevapları incelendiğinde, öğretmenler % 5(1) oranında öğrencilerin maddi imkânının olmamasını kaynak kullanmamaya sebep olarak göstermektedirler.

Tablo 4.12. Öğretmenlerin matematik öğretiminde ders kitaplarından faydalanma şekilleri

Soru 2.Ders kitaplarından matematik öğretiminde nasıl faydalanıyorsunuz?			
Kategori	Kod	f	%
Konu anlatımı	Konu anlatımında kullanma	8	21,62
	Ders kitabındaki etkinlikleri yaptırma	7	18,92
	Ders kitabının öğretim metotlarından yararlanma	1	2,7
	Görsel zenginliğinden faydalanma	1	2,7
	Toplam	17	45,95
Soru çözümü	Ders ve çalışma kitaplarındaki soruları çözme	15	40,54
Ödev verme	Çalışma kitabını evde ödev olarak verme	5	13,51
Toplam		37	100

Öğretmenlerin “ders kitaplarından matematik öğretiminde nasıl faydalanıyorsunuz?” sorusuna verdikleri cevapların analizi sonucu 3 ana kategori ortaya çıkmıştır. Öğretmenlerin cevaplarına göre; % 45,94 konu anlatımında, %40,54 soru çözümünde faydalandıklarını, % 13,51 oranında ise ders kitabından ödev verdiklerini belirten ifadeler kullanılmıştır. Burada kaynak kullanmayan öğretmenlerin yaklaşık % 87’sinin ders kitaplarından matematik öğretiminde konu anlatımında ve soru çözümünde faydalandıkları sonucu ortaya çıkmaktadır. Bu sonuç kaynak kullanan öğretmenlerin kaynak kitaplardan yararlanma şekilleri ile benzerlik göstermektedir.

Konu anlatımı cevabını veren öğretmenlerin ifadelerine göre, öğretmenlerin cevaplarının % 21,62’si “konu anlatımında kullanma”, % 18,91’i “ders kitabındaki etkinlikleri yaptırma”, % 2,7’si “ders kitabının öğretim metotlarından yararlanma” ve % 2,7’si ise “görsel zenginliğinden faydalanma” ifadelerini içermektedir.

Kaynak kullanmadığını belirten öğretmenlerin cevaplarının %40,54’ü “ders ve çalışma kitaplarındaki soruları çözme” ve % 13,51’i “çalışma kitabını evde ödev olarak verme” şeklindedir.

Tablo 4.13. Öğretmenlerin öğrencilere kaynak önerme durumları

Soru 3. Öğrencilere ders ve çalışma kitabından başka kaynak öneriyor musunuz?

Kategori	Kod	f	%
Önerme	İsteyen öğrenciye önerme ama almaları için zorlama yok	9	40,91
	Ders ve çalışma kitabındaki sorular yeterli olmadığı için	3	13,64
	İsteyen öğrenci kaynaklara ulaşabiliyor	3	13,64
	Yaprak testler ve soru bankaları öneriyorum	2	9,09
	Öğrencilerin öğrenme düzeylerine göre önerme	2	9,09
	Her öğrencinin yardımcı bir kaynağının olmasını faydalı bulma	1	4,55
	Toplam		20
Önermeme	Hayır cevabı	2	9,09
Toplam		22	100

Tablo 4.13’de öğretmenlerin “Öğrencilere ders ve çalışma kitabından başka kaynak öneriyor musunuz?” sorusuna verdikleri cevaplar incelendiğinde 2 ana kategori ortaya çıkmaktadır. Öğretmenlerin % 90,9 oranında büyük çoğunluğu öğrencilere kaynak önerdiklerini, % 9,09’u ise kaynak önermediklerini belirtmişlerdir. Buradan öğretmenlerin çoğu kendileri kaynak kullanmadıkları halde öğrencilerinin kaynak kullanmalarını istedikleri sonucuna ulaşabiliriz.

Öğrencilere kaynak önerdiklerini belirten öğretmenlerin cevaplarına göre, öğretmenlerin ifadelerinin % 40,9 oranında “İsteyen öğrenciye önerme ama almaları için zorlama yok” cevabını, % 13,63 “Ders ve çalışma kitabındaki sorular yeterli olmadığı için” cevabını, %13,63 “İsteyen öğrenci kaynaklara ulaşabiliyor” cevabını, % 9,09 “Yaprak testler ve soru bankaları öneriyorum” cevabını, %9,09 “Öğrencilerin öğrenme düzeylerine göre önerme” cevabını ve %4,54 oranında ise “Her öğrencinin yardımcı bir kaynağının olmasını faydalı bulma” cevabını içermektedir.

Tablo 4.14. Öğretmenlere göre ders kitaplarının güçlü yönleri

Soru 4. Sizce ders kitaplarının güçlü yönleri nelerdir?			
Kategori	Kod	f	%
Konu açısından güçlü yönleri	Konu anlatımının iyi olması	10	40
	Etkinliklerin amaca uygunluğu	2	8
	Görsel zenginliği	2	8
	Konulara giriş yaparken farklı metinlerden yararlanması	1	4
	Öğrenci seviyesine uygun olması	1	4
	Toplam		16
Soru bakımından güçlü yönleri	Soru çeşidinin fazla olması	3	12
	Kazanımlara yönelik sorular bulunuyor	1	4
	Öğrenci seviyesine uygun olması	1	4
	Merkezi sınavlara uygun olması	1	4
	Toplam		6
Diğer	Güçlü yönü yoktur	2	8
	Her öğrencide bulunması	1	4
	Toplam		3
Toplam		25	100

Tablo 4.14’de öğretmenlerin “sizce ders kitabının güçlü yönleri nelerdir?” sorusuna verdikleri cevapların analizine göre 3 farklı ana kategorinin ortaya çıktığı görülmektedir. Öğretmenlerin soruya ilişkin görüşlerinin % 64’ü ders kitabının konu açısından güçlü yönlerini, % 24’ü soru bakımından güçlü yönlerini ifade etmektedir.

Ders kitaplarının konu açısından güçlü yönlerini ifade eden öğretmenlerin cevaplarına göre, öğretmenlerin cevaplarının % 40’ı konu anlatımının iyi olmasını, % 8 oranında etkinliklerin amaca uygunluğunu, % 8 oranında ise ders kitaplarının görsel zenginliğini ifade etmektedir. Öğretmenlerin ifadelerinin % 4’ü “Konulara giriş yaparken farklı metinlerden yararlanması” cevabını, %4’ü ise “Öğrenci seviyesine uygun olması” cevabını içermektedir.

Ders kitaplarının soru bakımından güçlü yönlerini belirten öğretmenlerin cevaplarına göre öğretmenler % 12 oranında soru çeşidinin fazla olmasını, % 4 oranında kazanımlara yönelik soru bulunmasını, % 4 oranında öğrenci seviyesine uygun olmasını ve yine % 4 oranında ise merkezi sınavlara uygun olmasını ifade etmişlerdir.

Ders kitabı dışında kaynak kullanmayan öğretmenler % 8'i ders kitaplarının güçlü yönlerinin bulunmadığını, % 4 oranında ise ders kitabının her öğrencide bulunmasını ders kitabının güçlü yönü olarak belirtmişlerdir.

Tablo 4.15. Öğretmenlere göre ders kitabının zayıf yönleri

Soru 5. Sizce ders kitaplarının zayıf yönleri nelerdir?			
Kategori	Kod	f	%
Soru bakımından yetersizlik	Yeterli uygulama (soru) bulunmaması	11	39,29
	Öğrenci seviyesine uygun olmaması	2	7,14
	Konu anlatımı ile soru düzeylerinin uyumsuzluğu	2	7,14
	Merkezi sınavlara uygun olmaması	2	7,14
	Öğrenilmeyen(ilgisiz) konulardan soru bulunması	1	3,57
	Toplam		18
Konu bakımından yetersizlik	Müfredatın yoğun olması	3	10,71
	Konu anlatımı ile soru düzeylerinin uyumsuzluğu	2	7,14
	Konu anlatımının yetersiz olması	2	7,14
	Konu sırası	1	3,57
	Öğrenci seviyesine uygun olmaması	1	3,57
	Toplam		9
Diğer	Öğrencilerin kitaptaki soruların cevabına internetten ulaşabilmeleri	1	3,57
Toplam		28	100

Tablo 4.15’de “sizce ders kitaplarının zayıf yönleri nelerdir?” sorusuna öğretmenlerin verdikleri cevaplar incelenmesi sonucu ortaya çıkan ifadeler kategorize edilmiştir. Elde edilen verilere göre soru bakımından yetersizlik, konu açısından yetersizlik ve diğer şeklinde üç ana kategori oluşturulmuştur. Tabloya göre öğretmenlerin cevaplarının % 64,2’si ders kitabını soru bakımından yetersiz gördüklerini, % 32’si ise konu bakımından yetersiz gördüklerini belirtmektedir. Öğretmenler %3,57 oranında ise öğrencilerin kitaptaki soruların cevabına internetten ulaşabilmelerini bir eksiklik olarak görmektedirler.

Soru bakımından yetersizlik kategorisindeki cevaplar incelendiğinde; öğretmenlerin ifadelerinin % 39,28’i yeterli uygulama (soru) bulunmamasını, % 7,14’ü öğrenci seviyesine uygun olmamasını, % 7,14’ü konu anlatımı ile soru düzeylerinin uyumsuzluğunu, %7,14’ü merkezi sınavlara uygun olmamasını ve % 3,57’si ise öğrenilmeyen (ilgisiz) konulardan soru bulunmasını içermektedir.

Öğretmenlerin konu bakımından yetersizlik kategorisindeki cevaplarına göre; öğretmenlerin soruya verdikleri cevapların % 10,71'i müfredatın yoğun olmasını, % 7,14'ü konu anlatımı ile soru düzeylerinin uyumsuzluğunu, % 7,14'ü konu anlatımının yetersiz olmasını, % 3,57'si konu sırasını ve % 3,57'si ise öğrenci seviyesine uygun olmamasını ifade etmektedir.

Tablo 4.14 ile tablo 4.15 beraber incelendiğinde tablo 4.14'de öğretmenlerin %88'i ders kitabını soru ve konu bakımından güçlü bulduklarını belirtirken, tablo 4.15'de öğretmenlerin % 96'sı ders kitabını soru ve konu bakımından yetersiz gördüklerini belirtmişlerdir. Burada kaynak kullanmayan öğretmenlerin neredeyse tamamına yakını ders kitaplarını soru ya da konu anlatımı bakımından yetersiz görmektedir.

Tablo 4.16. Öğretmenlerin ders ve çalışma kitabının matematik öğretimi için yeterli olup olmadığına ilişkin görüşleri

Soru 6. Ders ve çalışma kitaplarının matematik öğretimi için yeterli olduğunu düşünüyor musunuz? Lütfen açıklayınız.

Kategori	Kod	f	%
Yeterli değil	Yeterli değil	10	31,25
	Uygulama ve soru eksiği bulunmaktadır	8	25
	Görsel olarak desteklenmelidir	3	9,38
	Ders kitaplarında konular soyutlaştırılarak anlatılmaktadır	1	3,13
	Merkezi sınavlar için eksiklikler bulunmaktadır	1	3,13
	Konu anlatımının ve soruların birbirini destekleyici olmaması	1	3,13
	Toplam	24	75
Yeterli	Yeterli buluyorum	3	9,38
	Çalışma kitaplarını yeterli buluyorum	1	3,13
	Ders ve çalışma kitabının paralel olması	1	3,13
	Etkinliklerin konuyu güzel pekiştirmesi	1	3,13
	Yapılandırmacı eğitim açısından başarılı olması	1	3,13
	Öğrenci seviyesine uygun olması	1	3,13
	Toplam	8	25
Toplam		32	100

Tablo 4.16’da ders kitabı dışında kaynak kullanmadığını belirten öğretmenlerin, “Ders ve çalışma kitaplarının matematik öğretimi için yeterli olduğunu düşünüyor musunuz? Lütfen açıklayınız” sorusuna verdikleri cevapların incelenmesi sonucu 2 ana kategori ortaya çıkmıştır. Öğretmenler % 75 oranında ders ve çalışma kitabını matematik öğretimi için yeterli bulmadıklarını, %25 oranında ise ders ve çalışma kitabını yeterli bulduklarını ifade eden cevaplar vermişlerdir. Burada ders kitabı dışında kaynak kullanmayan öğretmenlerin % 75 gibi büyük çoğunluğunun ders ve çalışma kitabının matematik öğretimi için yetersiz olduğunu ifade etmeleri düşündürücüdür.

Ders ve çalışma kitabını yeterli bulmadıklarını ifade eden öğretmenlerin cevaplarına göre; öğretmenlerin % 31,25’i “yeterli değil” ifadesini kullanmıştır. Öğretmenlerin % 25’i uygulama ve soru eksikliği bulunduğunu, % 9,37’si görsel olarak desteklenmesi gerektiğini, % 3,12’si ders kitaplarında konuların soyutlaştırılarak anlatıldığını, % 3,12’si merkezi sınavlar için eksiklikler bulunduğunu ve % 3,12’si ise konu anlatımının ve soruların birbirini destekleyici olmamasını ifade etmişlerdir.

Ders ve çalışma kitabını matematik öğretimi için yeterli bulduklarını ifade eden öğretmenlerin cevaplarına göre, öğretmenlerin % 9,37’si “yeterli buluyorum” cevabını vermiştir. Öğretmenlerin % 3,12’si çalışma kitabını yeterli bulduğunu, % 3,12’si ders ve çalışma kitabının paralel olmasını, % 3,12’si etkinliklerin konuyu güzel pekiştirmesini, % 3,12’si yapılandırmacı eğitim açısından başarılı olmasını ve yine 3,12’si öğrenci seviyesine uygun olmasını ifade etmişlerdir.

4.2. TARTIŞMA

4.2.1. Ders Kitabı Dışında Kaynak Kullanan Öğretmenler

Bu çalışmada ortaokul matematik öğretmenlerinin matematik öğretiminde ders kitabı dışında kaynak kullanma durumları incelenmiştir. Çalışmaya katılan 100 öğretmenden 80’i matematik öğretiminde ders kitabı dışında kaynak kullandıklarını ifade etmişlerdir. Öğretmenlerden 20’si ise matematik öğretiminde sadece ders kitabı kullandıklarını belirtmişlerdir.

Milli Eğitim Bakanlığı yayınladığı genelgeler ile öğretmenlerin ders kitabı dışında kaynak kullanmasını yasaklamıştır (MEB, 2009). Bakanlık yayınladığı genelgede ders kitaplarının, yerine geçecek herhangi bir yardımcı materyale ihtiyaç duymayacak şekilde hazırlandığını belirtmiş ve bu yüzden öğretmenlerin ders kitabı

dışında kaynak kullanmasını uygun bulmadığını ifade etmiştir(MEB, 2009). Ayrıca basında yer alan haberlere göre MEB yetkilileri yaptıkları açıklamalarda, Bakanlığa ulaşan duylara göre öğretmenlerin yardımcı kaynaklardan ödev verdiğini, kaynakları sınıf içerisinde kullandığını; böylece de velilerin yardımcı kaynak almak zorunda kaldığını ifade etmişlerdir. Bunu engellemek için de gerekli tedbirlerin alınacağını ve öğretmenler ile velilerin de valiliklerce bu konuda bilgilendirileceklerini belirtmişlerdir (Yardımcı Kitapla Vurgun, Türkiye, 25.10.2013). Eldeki çalışmada öğretmenlerin çoğunluğunun Bakanlığın bu uyarılarına dikkat etmedikleri tespit edilmiştir. Yani Bakanlık yasağı öğretmenlerin kaynak kullanmasına bir engel teşkil etmemektedir.

Araştırma sonucunda MEB yasağına rağmen öğretmenlerin büyük çoğunluğunun ders kitabı dışında kaynak kullandığı görülmüştür. MEB ders kitaplarının yeterli olduğunu belirttiği halde ve MEB yasağına rağmen öğretmenleri ders kitapları dışında kaynak kullanmaya iten sebepler neler olabilir? Açık uçlu sorulara öğretmenlerin verdiği cevaplara dayalı olarak bu durumun irdelenmesi bilgilendirici olacaktır.

Yaptığımız çalışmada öğretmenlerin %80'i ders kitabı dışında kaynak kullandıklarını ifade etmişlerdir. Ders kitabı dışında kaynak kullanan öğretmenlere "Hangi kaynakları kullanacağınıza nasıl karar veriyorsunuz?" sorusuna öğretmenlerin cevaplarının yaklaşık %41'i soru özelliğine göre karar verdiklerini ifade etmektedir. Yani öğretmenler, önemli oranda matematik öğretiminde soru bakımından kaygı taşımaktadırlar. Aynı zamanda öğretmenlerin ifadelerinin yaklaşık %7'si kaynakların merkezi sınavlara uygunluğuna göre karar verdiklerini belirtmektedir. Öğretmenlerin ders kitaplarıyla ilgili benzer kaygılar taşıdıkları başka çalışmalar tarafından da ortaya konulmuştur. Örneğin, Altun ve vd. (2004) yaptıkları çalışmada, öğretmenler ders kitaplarını ÖSS'nin soru kapsamına ve yapısına uygun bulmadıklarını belirtmiştir. Diğer bir çalışmada ders kitapları öğrenciler tarafından ÖSS (Öğrenci Seçme Sınavı)'ye hazırlanmak için yeterli bulunmamıştır fakat öğretmenler tarafından ÖSS'ye hazırlanmak için yeterli görülmüştür(Şahin ve Turanlı, 2005). Benzer bir çalışmada yine öğretmenlere göre ders kitapları ÖSS hazırlığı için yeterli görülmemektedir (Gün,2009). Işık (2008) yaptığı çalışmada, öğretmenlerin ders kitaplarını kullanmama nedenleri arasında ders kitabındaki soruların OKS sistemine uymamasını göstermektedir. Nakiboğlu (2008) yaptığı çalışmaya göre öğretmenlerin çoğu derslerde ÖSS amaçlı üretilen testlerden

faaydalanmaktadırlar. Başka bir çalışmaya göre ise öğretmenler ders kitaplarının SBS(Seviye Belirleme Sınavı)'ye hazırlıkta yetersiz kaldığını ifade etmişlerdir (Mutu, 2008). Buradan ğretmenlerin ders kitabı dışında kaynak kullanmalarının sebeplerinden birinin merkezi sınavlara uygun sorular ozmek olduğu söylenebilir.

Işık'a (2008) göre öğretmenlerin ders kitaplarını kullanmamalarının nedenlerinden biri, öğretmenlere göre ders kitaplarındaki problem ve alıştırmaların yetersizliğidir. Başka bir çalışmada, öğretmenlerin çoğunun ders kitabında yeterince alıştırma ve lme-değerlendirme sorusu bulunmadığını ifade ettiği ortaya çıkmıştır (Aydın, 2010). Eldeki çalışmada öğretmenlerin matematik ğretiminde soru kaygısı taşıdığını ifade edebiliriz. Benzer sonuçlar literatürde sıklıkla dile getirilmiştir (rn. Altun ve ark., 2004; şahin ve Turanlı, 2005; Nakiboğlu, 2008; Mutu, 2008; Gün, 2009; akır, 2009; Aydın, 2010; Bulut, 2013). Buradan ğretmenlerin ders kitapları dışında kaynak kullanmalarının sebeplerinden birinin de ders kitaplarının soru bakımından yetersiz görmeleridir.

Bir ders kitabının seçiminde en önemli özelliklerden biri ğretim programına uygun olması iken öğretmenlerin sadece % 7'si kaynakların seçiminde programın özelliğine göre karar verdiklerini ifade etmişlerdir. Yani ğretmenlerin çoğunun, ders kitabı dışında kaynak seçerken kaynakların matematik ğretim programlarına uygunluğunu göz ardı ettiklerini söyleyebiliriz. Haser ve vd. (2012) tarafından yapılan bir çalışmanın bulguları burada dile getirilen gözlemlerle de örtüşmektedir. Haser ve vd. (a.g.e.) alışmalarına katılan öğretmenler yeni ilköğretim matematik programı hakkında olumlu görüş belirtmelerine rağmen programın önemli öğeleri detaylı olarak sorulduğunda bazı olumsuz görüş belirtmişlerdir. Ayrıca ğretmenler kılavuz kitapların yeni program için kendilerine yardımcı olma konusunda yetersiz olduğunu düşünmektedirler.

Öğretmenlerin kaynak seçiminde dikkat ettikleri noktalardan biri de kaynakların ğrenci özelliğine uygun olmasıdır. Katılımcıların yaklaşık %25'i kaynak seçerken ğrenci özelliğine dikkat ettiklerini ifade etmektedir. Öğrenci özelliği kategorisindeki cevapların içerisinde sadece %20 oranında öğretmenlerin kaynak seçiminde ğrenci seviyesine dikkat ettiğini ifade eden cevaplar yer almaktadır. Buradan ğretmenlerin kaynak seçiminde ğrenci özelliğini pek dikkate almadıkları sonucuna ulaşabiliriz. Karakelleoğlu (2007) yaptığı çalışmada, öğrencilere göre ders kitaplarının ğrenci seviyesine göre hazırlanmasında sorun

bulduğunu ve ayrıca uzman görüşlerine göre ders kitaplarının hazırlanma sürecinde uzman(ilköğretim müfettişi) görüşüne başvurulmadığını bulgulamıştır.

Öğretmenlerin kaynak kullanma nedenleri incelendiğinde öğretmenlerin ifadelerinin % 97 gibi büyük çoğunluğu ders kitabı kaynaklı eksiklikleri sebep olarak göstermektedir. Katılımcıların cevaplarının yaklaşık % 54'ü ders kitaplarının soru bakımından yetersizliğini ifade etmektedir. Benzer sonuçlar başka araştırmacılar tarafından yapılan çalışmalarda da ortaya çıkmıştır (Işık, 2008; Gün, 2009; Çakır, 2009; Uzunöz ve vd. 2010; Aydın, 2010).

Ayrıca yapılan bir çalışma sonuçlarına göre, öğretmenler kaynak kitapları belirlerken çoğunlukla soru çözümü ve testlere odaklanmaktadır (Nakipoğlu, 2008). Buradan daha önce de belirttiğimiz gibi öğretmenler matematik öğretiminde soru bakımından endişe taşıdıkları görülmektedir. Yani öğretmenler için kaynak seçiminde “soru” özelliği matematik öğretiminde en önemli özelliklerinden biridir. Öğretmenlerin yaklaşık % 10'u merkezi sınav soruları ile ders kitabındaki soruların örtüşmemesini kaynak kullanımının gerekçeleri arasında ifade etmektedirler. Altun (2004) yaptığı çalışmaya göre öğretmenler ÖSYS sınavlarının soru kapsamının ve yapısının ders kitaplarına uygun bulmamaktadır. Şahin ve Turanlı(2005) yaptıkları çalışmada ders kitapları öğrenciler tarafından ÖSS sınavları için yetersiz bulunmuştur fakat öğretmenler tarafından yeterli görülmüştür. Ayrıca Işık (2008) yaptığı çalışmada öğretmenlerin ders kitabı kullanmama nedenleri arasında ders kitabındaki soruların OKS sistemine uymamasını ortaya çıkarmıştır. Benzer sonuçlara Gün(2009) yaptığı çalışmada ulaşmıştır. Çalışmaya göre ders kitapları öğretmenlere göre ÖSS hazırlığı için yetersiz görülmektedir. Bu çalışmaların bulguları ile birlikte düşünüldüğünde bizim çalışmamıza katılan öğretmenler de dâhil birçok matematik öğretmeni için merkezi sınavlar farklı kaynak kullanımına yol açan önemli bir faktör olarak kaşımıza çıkmaktadır.

Öğretmenlerin % 15'i ise ders kitaplarının konu bakımından yetersiz olmasını kaynak kullanmaya sebep olarak göstermiştir. Ders kitaplarının soru bakımından yetersizliğini ifade edenler ise yaklaşık olarak % 54 olarak bulgulanmıştır. Aynı zamanda öğretmenlerden ders kitabının öğrenci özelliğine uygun olmamasını ifade edenler yaklaşık % 8 oranında kalmıştır. Buradan hareketle öğretmenlerin yaklaşık olarak % 70'i ders kitaplarını soru ve konu bakımından yetersiz bulmaktadır. Ders kitaplarının konu anlatımı ve soru çözümü bakımından katılımcılar tarafından yetersiz görülmesi dikkat çekicidir. Bu sonuçlar,

öğretmenlerin ders kitaplarının kendi ihtiyaçlarına cevap vermekte önemli ölçüde yetersiz kaldığını düşündüklerini göstermektedir. Yapılan bir araştırmaya göre matematik ders kitaplarında konuların sadece genel özellikleriyle verildiği, ayrıntıya girilmediği dolayısıyla ek kaynaklara ihtiyaç duyulduğu ortaya çıkmıştır (Mutu, 2008). Başka bir çalışmada öğretmen görüşlerine göre, matematik ders kitaplarında konu anlatımlarının yüzeysel olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Bulut, 2013). Yani matematik öğretiminde en etkili temel elemanlardan biri olan ders kitapları öğretmenlere göre yetersiz kalmaktadır. Şahin ve Turanlı(2005) yaptıkları çalışmaya göre öğretmenlerin çoğunun ders kitapları yerine diğer kitapları kullanmaları, ders kitaplarının öğretmenlerin beklentilerini karşılamadığını göstermektedir.

Öğretmenlerin kullandıkları kaynakları öğrencilerinde kullanma durumları incelendiğinde öğretmenlerin yaklaşık % 44'ü kaynak kullanımını öğrenci tercihine bırakırken, % 37'si öğrencilerin kullanmalarını istemekte, %18'i ise öğrencilerin kullanmalarını istememektedirler. Buradan öğretmenlerin büyük çoğunluğunun öğrencilerin de kaynak kullanmalarını uygun buldukları sonucuna ulaşabiliriz. Benzer olarak Aydın'ın (2010) yaptığı çalışmaya göre öğretmenler, öğrencilerin sınavlara daha iyi hazırlanmaları için ve daha fazla soru çözmeleri için öğrencilerden diğer kitapları kullanmalarını istemektedirler. Fakat Işık(2008) yaptığı çalışmada öğretmenlerin öğrencileri ders kitabı kullanımına yönelttiklerini tespit etmiştir.

Öğretmenlerin kullandıkları kaynaklar ile ders kitaplarında hangi eksiklikleri gidermeye çalıştıkları durumu incelendiğinde öğretmenlerin yine benzer olarak soru eksikliği ve konu anlatım eksikliği üzerine odaklandıklarını görmekteyiz. Öğretmenlerin %71 gibi büyük çoğunluğu soru eksikliği ifadesini kullanırken, %19'u konu anlatım eksikliğini ifade etmişlerdir. Öğretmenlerin yaklaşık olarak %90'ı konu anlatımı ve soru eksikliğini gidermeye çalıştıklarını ifade etmişlerdir.

Katılımcıların kaynaklardan matematik öğretiminde nasıl faydalandıkları durumu incelendiğinde, daha önceki sonuçlara benzer olarak öğretmenlerin kaynaklardan soru çözümünde ve konu anlatımında faydalandıkları sonucu ortaya çıkmaktadır. Öğretmenlerin yaklaşık % 56'sı kaynaklardan soru çözümünde, yaklaşık % 35'i ise konu anlatımında faydalandıklarını belirtmişlerdir. Öğretmenlerin sadece % 9'u ise kaynaklardan ödev verdiklerini ifade etmişlerdir. Mutu'nun (2008) yaptığı çalışmaya göre öğretmenler ders ve çalışma kitabındaki soruların türünün ve sayısının yetersiz olduğunu belirtmişler ve bu yüzden ders kitapları dışında kaynak kullandıklarını belirtmişlerdir. Buradan çıkan sonuçlara göre öğretmenlerin ders

kitaplarından beklentileri daha fazla soru ve alıştırmalara sahip olması ve konu anlatımının daha iyi olmasıdır. Öğretmenlerin görüşleri dikkate alınarak ders kitaplarının bu ihtiyaçlara göre hazırlanmasıyla, öğretmenlerin ders kitabı kullanımı artırılabilir.

Ders kitapları dışında kaynak kullanımı, öğretmenleri, belki de istemeyerek de olsa, kaynak kitap piyasasının bir parçası haline dönüştürmektedir. Milli Eğitim Bakanlığı tarafından 2003-2004 eğitim ve öğretim yılından itibaren ilköğretim (ilkokul+ortaokul) öğrencilerine, 2006-2007 eğitim ve öğretim yılından itibaren ortaöğretim öğrencilerine, 2009-2010 eğitim ve öğretim yılından itibaren açık öğretim, ilköğretim ve ortaöğretim öğrencilerine ve aynı zamanda okuma-yazma bilmeyen yetişkinlere ücretsiz olarak ders kitabı verilmektedir. Bakanlık, 2014-2015 eğitim ve öğretim yılı için yayınladığı ihtiyaç listesinde sadece ilköğretim öğrencileri için toplam 74.403.155 adet kitap ihtiyacı belirtmiştir. Bakanlık, ortaöğretim öğrencileri için ise 28.206.245 adet kitap ihtiyacı belirtmiştir. Yani MEB toplamda ilköğretim(ilkokul+ortaokul) ve ortaöğretim öğrencileri için 102.609.400 adet kitap ihtiyacı belirlemiştir. Bu ihtiyaç listelerindeki sayılara göre ücretsiz kitap dağıtımı devlete maddi olarak büyük külfet getirmektedir. Aynı zamanda bu verilere paralel olarak yayınevleri kaynak kitap piyasasında önemli maddi kazançlar sağlamaktadırlar. Yayınevleri öğretmenlere hatta okullara ücretsiz örnek kitaplar göndermektedirler. Yayınevleri, gönderdikleri kitapların öğretmenler tarafından kullanılmasını bu yolla teşvik etmektedir. Öğretmenler kaynak kitap piyasasının istem dışı da olsa bir parçası olabilmektedirler. Bu durum Bakanlığın ders kitabı dışında kaynak kullanımını yasaklamasının sebeplerinden biri olarak düşünülebilir.

4.2.2. Ders Kitabı Dışında Kaynak Kullanmayan Öğretmenler

Çalışmaya katılan öğretmenlerin % 20'si ders kitabı dışında kaynak kullanmadıklarını belirtmişlerdir. Kaynak kullanmadığını ifade eden öğretmenlerin, ders kitabı dışında kaynak kullanmamalarının nedenleri incelendiğinde yaklaşık %57 oranında ders ve çalışma kitabını yeterli gördüklerini ifade etmişlerdir. Ders kitabı dışında kaynak kullanmadığını belirten öğretmenlerin sadece % 57'sinin ders kitaplarını yeterli gördüklerini ifade etmesi dikkat çekicidir. Öğretmenlerden MEB yasağından dolayı kaynak kullanmadıklarını belirtenler ise %33 düzeyindedir. Yapılan bir çalışmaya göre öğretmenlerin bir kısmı, kaynak kitap kullanımı yasak olduğu için ders ve çalışma kitabı kullandıklarını belirtmişlerdir (Bulut, 2013).

Eldeki çalışmada ise MEB yasağının öğretmenler için ders kitabı dışında kaynak kullanımını büyük oranda engelleyemediği sonucuna ulaşılmaktadır.

Ders kitabı dışında kaynak kullanmadığını ifade eden öğretmenlerin matematik öğretiminde ders kitabından faydalanma şekilleri incelendiğinde öğretmenlerin ifadelerinin yaklaşık % 46'sı konu anlatımında, % 40'ı ise soru çözümünde faydalandıklarını göstermektedir. Burada ders kitabı dışında kaynak kullanan öğretmenlerin kaynaklardan yararlanma şekilleri ile ders kitabı dışında kaynak kullanmayan öğretmenlerin ders kitabından yararlanma şekilleri örtüşmektedir. Ders kitabı dışında kaynak kullanmayan öğretmenlerin yaklaşık % 13'ü ise ders kitabı ve çalışma kitabını öğrencilere ödev olarak verdiklerini belirtmişlerdir. Yapılan bir çalışmaya göre öğretmenlerin ders kitabındaki konu veya ünite sonlarındaki soruları öğrencilere çözdürmek istemeleri ve özellikle öğrencilere ödev vermeleri, öğretmenlerin ders kitabı kullanma amaçları arasında yer almaktadır (Işık,2008). Yapılan bir diğer araştırmaya göre ise öğretmenlerin ders kitaplarını sürekli değil de ara sıra kullandıkları ve öğretmenlerin ders kitaplarını öncelikli olarak soru çözmek ve öğrencilere ödev vermek için kullandıkları görülmüştür (Gün,2009). Aydın (2010) yaptığı çalışmada ise öğretmenler ders kitaplarını daha çok konu takibi yapmak, ders esnasında soru çözmek ve öğrencilere ödev vermek için kullandıklarını belirtmiştir. Bulut (2013) yaptığı çalışmada öğretmenler, matematik ders kitaplarını en çok etkinlik yaparken, konuları anlatırken ve soru çözme aşamalarında kullandıklarını ifade etmiştir. Benzer olarak Nakiboğlu (2008) yaptığı çalışmada ders kitabı kullanan öğretmenlerin ders kitabından konu anlatımında ve ders esnasında soru çözümünde yararlandıkları ortaya çıkmıştır.

Ders kitabı dışında kaynak kullanmayan öğretmenlerin kaynakları öğrencilere önerme durumları incelendiğinde öğretmenlerin yaklaşık % 91'i öğrencilere ders kitabı dışında kaynak önerdiklerini belirtmişlerdir. Aydın'ın (2010) yaptığı çalışmaya göre öğretmenler, öğrencilerin sınavlara daha iyi hazırlanmaları ve daha fazla soru çözmeleri için öğrencilerin diğer kitapları kullanmalarını istemektedirler. Ders kitabı dışında kaynak kullanmayan öğretmenlerin de öğrencilere kaynak önermesi dikkat çekicidir. Kaldı ki bu öğretmenlerin önemli bir bölümü (%57) yukarıda açıkladığımız gibi ders kitaplarını matematik öğretimi için yeterli gördüklerini ifade etmişlerdir. Ders kitabı dışında kaynak kullanmayan öğretmenlerin yarıdan fazlasının, ders kitaplarını yeterli gördüklerini ifade ettikleri

halde öğrencilere kaynak kitap önermeleri özellikle vurgulanması gereken bir husustur.

Ders kitabı dışında kaynak kullanmadığını belirten öğretmenlere, ders kitaplarının güçlü yönleri sorulduğunda öğretmenler % 64 oranında ders kitabını konu açısından yeterli gördüklerini, % 24 oranında ise ders kitabını soru bakımından güçlü bulduklarını belirten cevaplar vermişlerdir. Böylece öğretmenler yaklaşık % 88 oranında ders kitaplarını soru veya konu bakımından güçlü bulduklarını ifade eden cevaplar vermişlerdir.

Öğretmenlere ders kitaplarının zayıf yönleri sorulduğunda, öğretmenlerin yaklaşık %64'ü ders kitaplarının soru bakımından yetersizliğini, % 32'si konu açısından yetersizliğini ifade etmişlerdir. Buradan hareketle öğretmenler yaklaşık % 96 oranında ders kitabını konu veya soru bakımından yetersiz bulduklarını ifade eden cevaplar vermişlerdir. Öğretmenler ders kitabı ile ilgili ifadelerine göre öğretmenlerin çoğunluğu ders kitaplarını ya soru ya da konu bakımından yetersiz görmektedirler. Yani öğretmenlerin bir kısmı ders kitabının soru bakımından yetersizliğini, bir kısmı ise ders kitabının konu bakımından yetersizliğini ifade eden cevaplar vermişlerdir. Benzer sonuçlara başka araştırmacılar da ulaşmışlardır (Altun, 2004; Şahin ve Turanlı, 2005; Işık, 2008; Mutu, 2008; Nakiboğlu, 2008; Gün, 2009; Çakır, 2009; Aydın, 2010; Uzunöz ve vd.,2010; Bulut, 2013). Genel olarak ders kitabı dışında kaynak kullanmayan öğretmenlerin ders kitaplarını eksik bulduklarını söyleyebiliriz.

Ders kitabı dışında kaynak kullanmayan öğretmenlerin, ders ve çalışma kitabının matematik öğretimi için yeterli olup olmadığına dair görüşleri incelendiğinde öğretmenlerin % 75' gibi büyük çoğunluğu yeterli görmediklerini ifade etmişlerdir. Öğretmenlerin % 25'i ise yeterli gördüklerini belirtmişlerdir. Kaynak kullanmayan öğretmenlerin de ders kitaplarının matematik öğretimi için yetersiz olduğunu ifade etmesi son derece dikkat çekici bir durumdur. Aynı zamanda ders kitapları dışında kaynak kullanmadıkları halde ders kitaplarının yetersiz olduğunu belirtmeleri düşündürücü ve kaygı verici bir durumdur. Acaba öğretmenlerin bunu ifade etmelerine rağmen sadece ders kitaplarını kullanmalarının sebebi nedir? Bunu zorunluluktan dolayı mı yapmaktadırlar? Öğretmenlerin kaynak kullanmamalarının sebeplerinden birisi Bakanlığın yasağıdır. Bu yasağı öğretmenlerin pek azı dikkate almaktadır. Diğer taraftan öğretmenlerin kaynak kullanmamalarının sebeplerinden biri öğrencilerin maddi durumu iyi olmadığı için

farklı kaynaklara ulaşmalarının zor olacağını düşünülmesidir. Ekonomik durumu iyi olmayan veliler ek kaynak alamamaktadırlar. Öğretmenler ders kitaplarını yeterli görmedikleri halde ders kitaplarını kullanmalarının sebeplerinden birisi ise ücretsiz dağıtılan ders ve çalışma kitaplarının her öğrencide bulunmasıdır. Elde ettiğimiz verilere göre ders kitabı dışında kaynak kullananların neredeyse tamamı ve ders kitabı dışında kaynak kullanmayan öğretmenlerin çoğunluğu ders kitaplarını matematik öğretimi için yeterli görmemektedirler.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışmada ortaokul matematik öğretmenlerinin ders kitabı kullanma durumları incelenmiştir. Çalışmaya katılan 100 öğretmenden 80'i ders kitabı dışında kaynak kullandığını, 20'si ise sadece ders kitabını kullandığını belirtmiştir. Tezin bu kısmında öğretmen görüşlerinden elde edilen bulgulara dayanarak sonuçlar ve bu sonuçlara göre de öneriler sunulmuştur.

SONUÇLAR

Çalışmaya katılan 100 matematik öğretmeninden 80'i matematik ders kitabı dışında kullandığı kaynaklar arasında en çok yayınevi(kitap) isimlerini vermişlerdir. Öğretmenlerin kullandıkları diğer kaynaklar ise internet tabanlı kaynaklar, soru bankaları ve diğer yardımcı materyaller olarak belirtilmiştir.

Öğretmenler, kullanacakları kaynakları belirlerken en çok kaynakların soru ve konu anlatım özelliğine dikkat etmektedirler. Öğretmenlerin dikkat ettikleri diğer noktalar ise kaynak kitapların özelliği ve kaynak kitapların öğretim programına uygunluğu olarak ortaya çıkmaktadır. Öğretmenlerden sadece 2'si zümre kararına göre kaynak kullandıklarını belirtmişlerdir.

Ders kitabı dışında kaynak kullanan öğretmenlerin tamamına yakını(%97), kaynak kullanmalarının nedeni olarak ders kitabı kaynaklı sebepleri göstermişlerdir. Ders kitabı kaynaklı sebepler arasında birinci sırada (%54), ders kitaplarının soru bakımından yetersizliği gösterilmiştir. Öğretmenlerin ders kitaplarını soru bakımından yetersiz görme nedenleri arasında soru sayısı ve çeşidinin azlığı, ders kitaplarındaki soruların merkezi sınavlardaki sorular ile örtüşmemesi özellikle ön plana çıkmaktadır. Konu bakımından yetersizlik(%15) ve ders kitaplarının öğrenci özelliğine olmaması(%8), öğretmenleri kaynak kullanmaya iten diğer sebepler olarak ortaya çıkmıştır.

Öğretmenlerin ders kitabı dışında kullandıkları kaynakları, öğrencilerin de kullanma durumları incelendiğinde; öğretmenlerin yarısına yakını (%44) kaynak kullanmayı öğrenci tercihine bıraktıklarını ifade etmişlerdir. Öğretmenler % 37 oranında ise öğrencilerin de kaynakları kullanmalarını istemektedirler. Öğrencilerin kaynak kullanmasını istemeyen öğretmenler ise % 18 düzeyinde kalmıştır.

Öğretmenlerin kullandıkları kaynaklar ile ders kitaplarında gidermeye çalıştıkları eksiklikler % 71 oranında soru eksikliği ve % 19 oranında ise konu anlatım eksikliğidir. Öğretmenler % 9 oranında ise öğrenciye hitap edilebilirliği artırmak için ders kaynak kullandıklarını belirtmişlerdir. Bu sonuca göre öğretmenlerin çoğunluğu ders kitaplarını soru bakımından eksik bulmaktadırlar.

Öğretmenlerin kaynaklardan matematik öğretiminde yararlanma şekilleri incelendiğinde öğretmenlerin yarıdan fazlası (%56) soru çözümünde yararlandığı ortaya çıkmıştır. Öğretmenler % 34 oranında konu anlatımında yararlandıklarını, % 9 oranında ise kaynaklardan ödev verdiklerini belirtmişlerdir. Bu sonuca göre öğretmenler kaynaklardan daha çok soru çözümünde faydalanmaktadırlar.

Çalışmaya katılan 100 öğretmenden 20'si matematik öğretiminde sadece ders kitabı kullandığını yani kaynak kullanmadıklarını belirtmişlerdir. Kaynak kullanmadığını ifade eden öğretmenlerin kaynak kullanmama nedenleri incelendiğinde, öğretmenlerin yarıdan fazlası (%57) ders ve çalışma kitabını yeterli gördükleri için kaynak kullanmadıklarını belirtmişlerdir. Öğretmenler % 33 oranında Bakanlığın yasağından dolayı, % 9 oranında ise ders ve çalışma kitabının her öğrencide bulunmasından dolayı kaynak kullanmadıklarını belirtmişlerdir. Buradan öğretmenlerin Bakanlık yasağına uymadıkları sonucuna ulaşabiliriz.

Öğretmenlerin matematik öğretiminde ders kitaplarından yararlanma şekilleri incelendiğinde; öğretmenler % 45 oranında konu anlatımında, % 40 oranında soru çözümünde faydalandıklarını, % 13 oranında ise öğrencilere ödev olarak verdiklerini ifade etmişlerdir. Buradan kaynak kullanan öğretmenlerin kaynaklardan yararlanma şekilleri ile kaynak kullanmayan öğretmenlerin ders kitaplarından yararlanma şekilleri örtüşmektedir.

Kaynak kullanmadığını ifade eden öğretmenlerin öğrencilere kaynak önerme durumları incelendiğinde öğretmenlerin tamamına yakınının (% 90) öğrencilere kaynak önerdikleri ortaya çıkmıştır. Kaynak kullanmayan öğretmenlerden sadece 2'si ise öğrencilere kaynak önermediğini belirtmiştir.

Kaynak kullanmayan öğretmenlerin ders kitabının güçlü yönleri ile ilgili görüşleri incelendiğinde; öğretmenler % 64 oranında ders kitabının konu bakımından güçlü yönlerini, % 16 oranında ise ders kitaplarının soru bakımından güçlü yönlerini ifade etmişlerdir.

Matematik öğretiminde sadece ders kitabını kullandığını ifade eden öğretmenlerin ders kitabının zayıf yönleri ile ilgili görüşleri incelendiğinde; öğretmenler yaklaşık % 64 oranında ders kitaplarının soru bakımından yetersiz olduğunu, % 32 oranında ise ders kitaplarının konu bakımından yetersiz olduğunu belirtmişlerdir.

Matematik öğretiminde ders kitabı dışında kaynak kullanmadığını belirten öğretmenlerin büyük çoğunluğunun (% 75) ders kitabını matematik öğretimi için yeterli görmedikleri ortaya çıkmıştır. Öğretmenler % 25 oranında ise ders kitaplarının matematik öğretimi için yeterli olduğu yönünde görüş belirtmiştir.

ÖNERİLER

Araştırmada öğretmenlerin büyük çoğunluğunun ders kitabı dışında kaynak kullandığı ortaya çıkmıştır. Çalışmaya göre bunun en önemli sebebi, öğretmenlere göre ders kitaplarının soru açısından yetersiz görülmesidir. Özellikle merkezi sınavlara uygun sorular çözmek için öğretmenlerin kaynak kullandıkları görülmektedir. Bu yüzden kaynakların bu ihtiyaca yönelik hazırlanmasıyla öğretmenlerin ders kitabı kullanımını sağlanabilir.

Çalışmaya göre öğretmenler, ders kitaplarının soru sayısı ve çeşidi bakımından yetersiz görmektedirler. Bu yüzden ders kitaplarındaki soru sayısı ve soru türü artırılarak öğretmenlerin bu yöndeki beklentileri karşılanabilir.

Öğretmenler ders kitaplarını konu anlatımı bakımından yetersiz görmektedirler. Aynı zamanda ders kitaplarının konu anlatımı açısından karmaşık olduğunu ve müfredatın yoğun olduğundan bahsetmektedirler. Ders kitaplarının hazırlanmasında bu durumlar göz önüne alınabilir.

Çalışmaya katılan öğretmenlere göre ders kitapları öğrenci seviyesine uygun değildir. Özellikle öğretmenler öğrenci seviyesine göre sorular çözmek istemektedirler. Her okuldaki öğrenci seviyesi aynı olmadığından, ders kitaplarının okullara göre belirlenmesi ve dağıtılması daha yararlı bir uygulama olabilir.

Öğretmenlerin görüşlerine göre ders kitaplarındaki eksiklikler göz önüne alındığında ders kitapları Milli Eğitim Bakanlığı tarafından sağlanacak (ücretsiz) kaynaklar ile desteklenebilir.

Eldeki çalışmada ortaokul matematik öğretmenlerin ders kitabı kullanımı, tüm sınıf düzeyleri için genel olarak incelenmiştir. Araştırmacılar, daha detaylı bir araştırma amacıyla her sınıf düzeyi için ayrı çalışma yapabilirler.

KAYNAKLAR

- Akbaba S., ve Anliak Ş. (2007). *Eğitim Psikolojisi*. 1.Baskı, Lisans Yayıncılık, İstanbul.
- Altun, M., Yazgan Y. ve Arslan, Ç. (2004), *Lise Matematik Ders Kitaplarının Kullanım Şekli ve Sıklığı*, Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 17(2), 131-147.
- Arslan, S. ve Özpinar, İ. (2009). *İlköğretim 6. Sınıf Matematik Ders Kitaplarının Öğretmen Görüşleri Doğrultusunda Değerlendirilmesi*, Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi, 12, 97-113.
- Aydın, İ. (2010). *Sekizinci Sınıf Matematik Ders Kitabı Hakkında Öğretmen ve Öğrenci Görüşleri*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Zonguldak Karaelmas Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Zonguldak.
- Baykul, Y. (2000). *İlköğretimde Matematik Öğretimi(1.-5. Sınıflar için)*, 4. Baskı, PegemA Yayıncılık, Ankara.
- Baykul, Y. (2004). *İlköğretimde Matematik Öğretimi(6.-8. Sınıflar için)*, 2. Baskı, PegemA Yayıncılık, Ankara.
- Binbaşıoğlu, C. (1994). *Genel Öğretim Bilgisi*, 7. Baskı, Ankara.
- Binbaşıoğlu, C. (1995). *Okullarda Öğretim Sorunları*, EİT-DER Yayınları, Ankara.
- Bulut, A. (2013). *İlkokul Matematik Kitaplarının Kullanımına İlişkin Sınıf Öğretmeni ve Öğrenci Görüşlerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, K.E., Akgün, E.Ö., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2010). *Bilimsel araştırma yöntemleri*.7.Baskı, Pegem Akademi, Ankara.
- Ceyhan, E. ve Yiğit, B. (2005). *Konu Alanı Ders Kitabı İncelemesi*. 3. Baskı, Anı Yayıncılık, Ankara.

- Çakır, İ. (2009). *İlköğretim 5. sınıf matematik ders kitaplarının öğretmen ve Öğrenci görüşleri doğrultusunda değerlendirilmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Dane, A., Doğar, Ç., Balkı, N. (2004). *İlköğretim 7. Sınıf Matematik Ders Kitaplarının Değerlendirilmesi*. Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi 6(2).
- Demirel, Ö. (2000). *Planlamadan Uygulamaya Öğretme Sanatı*. PegemA Yayıncılık, Ankara.
- Demirel, Ö., Seferoğlu S. ve Yağcı E. (2002). *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme*. 2.Baskı, PegemA Yayıncılık, Ankara.
- Ekiz, D. (2009). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. 2. Baskı, Anı Yayıncılık, Ankara.
- Gün, K, C. (2009). *Ortaöğretim 9. Sınıf Matematik Ders Kitabına İlişkin Öğretmen ve Öğrenci Görüşleri*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın.
- Haser, Ç., Keleş, Ö., ve Koç Y.(2012). *Sınıf Öğretmenlerinin ve İlköğretim Matematik Öğretmenlerinin Yeni İlköğretim Matematik Dersi Programı Hakkındaki Görüşleri*. Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 11(3), 715-736.
- Işık, C. (2008). *İlköğretim İkinci Kademesinde Matematik Öğretmenlerinin Matematik Ders Kitabı Kullanımını Etkileyen Etmenler ve Beklentileri*. Kastamonu Eğitim Dergisi, 16,(1),163-176.
- Karakelleoğlu, S. (2007). *İlköğretim Dördüncü Sınıf Matematik Ders Kitaplarına İlişkin Öğretmen, Öğrenci ve Uzman Görüşleri*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Balıkesir.
- Kılıç, A. ve Seven, S. (2002). *Konu Alanı Ders Kitabı İncelemesi*. 1.Baskı, PegemA Yayıncılık, Ankara.
- Kılıç, A. ve Seven, S. (2007). *Konu Alanı Ders Kitabı İncelemesi*. 6. Baskıdan Tıpkı Basım, PegemA Yayıncılık, Ankara.
- Milli Eğitim Bakanlığı (2004). *İlköğretim matematik dersi öğretim programı ve kılavuzu (1-5. Sınıflar)*. Milli Eğitim Basımevi, Ankara.

Milli Eğitim Bakanlığı (2009). Ders Kitabı Dışında Kullanılacak Eğitim Araçları Yazısı, sayı: B008İGM0080102.103-02/5584

Milli Eğitim Bakanlığı (2012). Ders Kitapları ve Eğitim Araçları Yönetmeliği. (http://mevzuat.meb.gov.tr/html/27449_0.html, Erişim tarihi: (10.12.2014).

Mutu, B, B. (2008). *6.ve 7. Sınıf Matematik Ders Kitapları Hakkında Öğretmen Görüşleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.

Nakiboğlu, C. (2009). *Deneyimli Kimya Öğretmenlerinin Ortaöğretim Kimya Ders Kitaplarını Kullanımlarının İncelenmesi*, Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi, 10(1), 91-101.

Sefa, A. (2009). *7.sınıf ilköğretim ders kitabının görsel, duyuşsal ve akademik yönden incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Konya.

Şahin, S. ve Turanlı, N. (2005). *Liselerde Okutulan Lise I. Sınıf Matematik Kitaplarının Değerlendirilmesi*. Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 25(2), 327-341.

Taşdemir, C. (2011). *İlköğretim 1. kademedeki Okutulan Matematik Ders Kitaplarının Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi (Bitlis İli Örnekleme)*. Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi, 16, 16-27.

Uzunöz, A., Engin İ. ve Tenteriz, C. (2010). *İlköğretim 1. Kademe Öğretmenlerinin Yeni Ders Kitapları Hakkındaki Görüşleri*. Kastamonu Eğitim Dergisi, 18(3), 871-892.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2008). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. 7.Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara.

EKLER

Ek1. Açık uçlu anket

Değerli katılımcı,

Bu anket ortaokul matematik öğretmenlerinin ders kitabı kullanımı ve ders kitabı dışındaki kaynak kullanımı ile ilgili bir araştırma için hazırlanmıştır. Çalışmada ad, soyad ve okul bilgileri kesinlikle kullanılmamaktadır. Ankette verilen soruları samimiyetle cevaplamanız çalışmamız için büyük önem arz etmektedir ve bu konuda göstereceğiniz itinadan dolayı teşekkür ederiz.

Mezun olunan üniversite:

Fakülte :

Bölüm :

Görev yılı:

Hangi sınıf düzeyinde derslere giriyorsunuz:

Matematik öğretiminde ders kitapları dışında herhangi bir kaynak(yazılı, görsel, kitap, internet tabanlı, v.s.) kullanıp kullanmadığınız incelenmeye çalışılmaktadır. Bu yüzden matematik öğretiminde ders kitapları dışında herhangi bir kaynak kullanıyorsanız sadece Sayfa 1 ' deki soruları, eğer ders kitabı dışında herhangi bir kaynak kullanmıyorsanız sadece Sayfa 2 ' deki soruları cevaplayınız.

SAYFA 2

(eğer matematik 6đretiminde ders kitapları dışında herhangi bir kaynak **kullanmıyorsunuz** bu sayfadaki soruları cevaplayınız.)

1. Neden ders kitabı dışında farklı kaynak kullanmıyorsunuz ?
2. Ders kitaplarından matematik 6đretiminde nasıl faydalanıyorsunuz?
3. 6đrencilere ders ve çalışma kitaplarından başka kaynak 6đneriyor musunuz?
4. Sizce ders kitaplarının gcl y6nleri nelerdir?
5. Sizce ders kitaplarının zayıf y6nleri nelerdir?
6. Ders ve çalışma kitaplarının matematik 6đretimi için yeterli olduğunu düşünüyor musunuz? Lütfen açıklayınız.

Ek2. Araştırma İzni Yazısı**T.C.
GAZİANTEP VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü**

Sayı : B.08.4.MEM.4.27.00.09-605.01/ **39460-03.12.2012**
Konu : Araştırma İzin Talebi

VALİLİK MAKAMINA

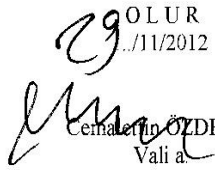
İlgi : Gaziantep Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsünün 09/11/2012 tarih ve B.08.06.YOK.2.GA.E.43.0.00.00/300-9 sayılı yazısı.

Gaziantep Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü ilköğretim Anabilim Dalı yüksek lisans programı öğrencisi Mahmut DAPGIN'ın "Ortaokul Matematik Öğretmenlerinin Ders Kitabı Kullanımı ve Ders Kitabı Dışındaki Kaynak Kullanımı" konulu tez çalışmasına veri oluşturmak amacıyla, İlimiz Şahinbey ve Şehitkamil ilçe merkezindeki Ortaokullarda görev yapan matematik öğretmenlerine anket uygulamak isteği ilgi yazıda belirtilmektedir.

Bu nedenle; İlimiz Şahinbey ve Şehitkamil İlçelerinde görev yapan matematik öğretmenlerine anket uygulanması, Bakanlığımız Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığının 28/02/2007 tarih ve 311/1084 sayılı Bakanlığımıza Bağlı Okul ve Kurumlarda Araştırma ve Araştırma Desteğine Yönelik İzin ve Uygulama Yönergesinin 5 maddesinin (o) bendi uyarınca; Araştırmacı araştırmasının bitiminden itibaren 15 gün içerisinde araştırma sonuçlarını 2 kopya halinde CD içerisinde Müdürlüğümüze bildirmek üzere İlgili Yönergeye göre Müdürlüğümüz Ar-Ge Bürosu bünyesinde oluşturulan komisyonun uygunluk raporu doğrultusunda Müdürlüğümüzce uygun mütalaa edilmektedir.

Makamımızca da uygun görüldüğü takdirde, olurlarınıza arz ederim.

Fikret ATAK
Millî Eğitim Müdürü V

OLUR
09/11/2012

Cemal ÖZDEMİR
Vali a.
Vali Yardımcısı

Adres
Ayrıntılı bilgi için irtibat
Telefon
E-mail
İnternet

Yeni Valilik Binası 3. Kat Büyükşehir GAZİANTEP
Şube Müdürü Hande AYETER-Strateji Geliştirme Şefi M.KÖK
(0342) 231 10 58 - 4299 Fax: (0342) 232 24 10
gaziantepmem@meb.gov.tr
http://gaziantep.meb.gov.tr - www.gaziantep.meb.gov.tr

ÖZGEÇMİŞ

Mahmut Dapgın, 1985 yılında Gaziantep’te doğdu. Gülpınar ilkokulu ve Burç İlköğretim okulunda İlköğretimi tamamladı. 2004 yılında Gaziantep Ayten-Kemal Akınal Anadolu lisesinden mezun oldu. 2009 yılında Dumlupınar Üniversitesi matematik bölümünü tamamladı. 2010 yılında yine aynı üniversitede matematik öğretmenliği tezsiz yüksek lisans programından mezun oldu. 2011’den itibaren ise Şanlıurfa Haliliye İMKB Çok Programlı Anadolu Lisesinde matematik öğretmeni olarak görev yapmaktadır.

VITAE

Mahmut Dapgın was born in Gaziantep, 1985. He completed his primary education in Gülpınar and Burç primary schools. He graduated from Gaziantep Ayten- Kemal Akınal Anatolian High School in 2004. He completed the department of math at Dumlupınar university in 2009. He graduated from the master’s (mathematics teacher) from the same university in 2010. He has been working as a mathematics teacher in Haliliye İMKB Anatolian High School in Şanlıurfa.